

KALIFORNIEN

– en region på väg

Reväst

Styrelsen för regional forskning i Västsverige

Kalifornien – en region på väg

KALIFORNIEN

– en region på väg

En rapport från Reväst

Reväst – Styrelsen för regional forskning i Västsverige
Göteborgs universitet
Institutionen för kulturgeografi och ekonomisk geografi
ISSN 1100-1496
Rapport 2010:1

Reväst syftar till

- ▶ att vara ett regionalt kontaktnät och informationsforum för planerad, pågående och avslutad forskning om regional utveckling, utförd såväl i som utanför Västsverige
- ▶ att initiera forskning vid de olika högskolorna i Västsverige om regional utveckling utifrån problem identifierade i Västsverige eller utanför
- ▶ att medverka till att bygga upp forskarkompetens på det regionalvetenskapliga området i Västsverige
- ▶ att sträva efter internationella jämförelser

Reväst – Styrelsen för regional forskning i Västsverige
Göteborgs universitet, Institutionen för kulturgeografi och ekonomisk geografi
ISSN 1100-1496
Rapport 2010:1

Redaktörer: Gun Nordström och Anders Franck
Grafisk form: Anders Eurén
Tryck: Geson

Box 630, 405 30 Göteborgs universitet
Telefon 031-786 44 15
e-post revast@handels.gu.se

Innehållsförteckning

Förord.....	9
Ett filosofiskt utbildningssystem.....	12
Konsten i verkligheten.....	16
Museum utan motstycke.....	19
Kultur och affärer.....	21
Volvos Camarillomodell.....	24
Vår man i Culver City.....	27
Visioner i LA County.....	29
Alla musikälskares hem.....	34
Det gröna stadshuset.....	36
Kriser och möjligheter.....	39
Nykteristernas vingård.....	44
En dag vid Stanford 	47
Den kreativa kraften.....	47
Nätverk med flugpapper.....	48
Makten över framtiden.....	51
Explosionen i Silicon Valley.....	54
Vikten av gränsöverskridande.....	56
Dreamwork Area.....	60
Appendix.....	65

Förord

KALIFORNIEN ÄRETT AV VÄRLDENS mest utvecklade områden i en mängd avseenden. Här finns flera av de ledande universiteterna, flertalet av USA:s främsta företag inom IT-området, film- och mediaföretag med global räckvidd, ett konst- och kulturliv som är unikt på många sätt osv.

Det var därför naturligt att Reväst som i 30 år har arrangerat studieresor till intressanta platser och regioner också beslöt att göra en resa till just Kalifornien. Resan ägde rum i slutet av september 2009 med ett tjugotal deltagare från högskolor, samhällsplaneringsområdet och kulturlivet i Västsverige.

I denna skrift redovisas de olika besöken och de intryck som vi fick från en delstat som är på framkant i många avseenden men som också drabbats hårt av den globala ekonomiska krisen. En genomgående och bestående slutsats är att Kalifornien är en mycket flexibel stat som alltid sökt nya vägar och ständigt förändrats. Det finns en inbyggd optimism och nybyggartradition som med all säkerhet kommer att vara av mycket stor betydelse när tiderna blir bättre.

Besöket kunde av naturliga skäl inte omfatta hela Kalifornien utan inskränktes till San Francisco och Los Angeles. Samtidigt är ju dessa två städer med omgivningar helt dominerande i Kalifornien.

Kaliforniens moderna historia är med svenska mått mätt kort och sträcker sig ungefär två hundra år tillbaka även om det finns en bebyggelse här sedan urminnes tider – såväl gamla indian kulturer som en spansk kolonisation. Integrationen med övriga USA tog fart under 1800-talet när delstaten förbands med de östra delstaterna med järnväg. Sedan har befolkning och ekonomi vuxit i en snabb takt och ständigt varit ledande när det gäller teknik och innovationer. Den enda motsvarigheten

i USA är Bostonområdet som dock inte ansetts vara lika omställningsorienterat.

Kaliforniens ekonomi är mycket blandad. Mest känd är kanske den stora koncentrationen av film- och TV-produktioner. Fortfarande produceras de flesta amerikanska filmer i Kalifornien och likaså större delen av alla de serier etc som görs för TV. Delstatens ekonomi är därför till stor del beroende av att hela tiden vara i centrum för utvecklingen inom filmområdet. Denna position har man hittills kunnat försvara med stor framgång. En biprodukt av näringsens styrka är också att delstaten till betydande del är trendsättare inom livsstilsområdet i stora delar av världen. Flertalet nya kulturmönster i västvärlden har sina rötter i Kalifornien.

Nu finns en mycket intressant utveckling där mediaområdet alltmer integreras med internet och mobiltelefoner. Här är Kalifornien ledande i världen och har ett försprång som bl a har sin förklaring i de stora universitetens forskningsinsatser och innovationsförmåga. Det är framför allt Stanford University som utmärkt sig och som i sin teknikpark härbärgerat företag som HP och Apple. Samtidigt finns nu en oro för att kanske Kina kommer att överta rollen som innovationscentrum. Motsvarande oro fanns för övrigt på 80-talet och då var det Japan man såg som det största hotet.

En annan viktig del av ekonomin är högteknologisk industri inom flyg- och rymdområdet. Denna verksamhet fick sitt genombrott under andra världskriget och har sedan ytterligare stärkts genom de federala satsningarna men också genom civilflygets expansion. Däremot har Kalifornien få bilfabriker och inte heller någon mer omfattande traditionell verkstadsindustri.

Kalifornien är också en mycket stor turistmagnet med behagligt klimat och intressanta besöksmål. Nationalparkerna i delstatens östra delar är ju världsunika och drar till sig stora skaror besökande från övriga USA men också från framför allt Asien.

Det geografiska läget vid Stilla Havet och USA:s omfattande handel med framför allt Japan och Kina har under senare årtionden lett till en kraftig ökning av hela godstransportsystemet. Något slut på denna utveckling är inte skönjbar. Kalifornien kommer att förbli bryggan mellan USA och Fjärran Östern.

Godstransportexpansionen skapar naturligtvis problem i ett redan överbelastat transportsystem. Stora ansträngningar görs därför för att bygga ut kollektivtrafiken, öka samåkning och även få människor att arbeta hemifrån. Alla dessa ansträngningar till trots växer trafikvolymerna bl a genom att befolkningen hela tiden ökar. Dagens 35 miljoner invånare kommer om ca tjugo år vara 50 miljoner enligt nuvarande prognoser. En stor del av befolkningsökningen förklaras av inflyttning av människor från spansktalande länder vilket har lett till att Kalifornien till viss del kan sägas uppfylla alla kriterier för att rubriceras som tvåspråkigt.

Sammantaget är Kalifornien ett av de mest förändringsorienterade områdena i världen. Besöket gav upphov till många tankar och reflexioner. Sannolikt kommer de många kontakter som togs att resultera i fortsatt samarbete och utbyte av idéer. Det finns redan konkreta förslag till kultursamarbete och utbyte av erfarenheter inom filmens område.

Lars Nordström

ORDFÖRANDE I REVÄST

Ett filosofiskt utbildningssystem

Higher Education in the U S
Seminariepresentation av *Dr Helen Oloroso*,
Assistant Dean, School of Engineering,
Northwestern University, Evanston, Illinois

IFÖRENTASTATERNASKONSTITUTIONSTÅRINGENTINGOMUTBILDNING.
Den högre utbildningen är byggd på tre grundläggande filosofiska principer:

1. Jeffersons idé om statens begränsade roll och individernas yttrandefrihet
2. Marknadskrafternas förmåga att skapa variation och kvalitet
3. Lika möjligheter för alla och social rörlighet.

I det tionde tillägget i den amerikanska konstitutionen överlämnas alla icke-specificerade maktbefogenheter till delstaterna eller till medborgarna själva. Eftersom utbildning inte är nämnt i konstitutionen utgör den föremål för en sådan befogenhet. Det är helt upp till delstaterna själva hur de vill styra sitt utbildningssystem, inklusive högre utbildning. Av detta följer också att det amerikanska utbildningssystemet präglas av stora olikheter.

Grundutbildningen är inspirerad av den brittiska grundutbildningen vid college medan forskarutbildning och forskning är påverkade av de tyska forskningsuniversiteterna.

Högre utbildning var länge (i ca 350 år) förbehållen eliten, ~~text~~ vid Harvard. Det var i mitten av 1900-talet som reformer kom.

Bland de viktigaste av dem var att

- soldater som deltagit i andra världskriget fick möjlighet till collegeutbildning med federalt bistånd
- färgade fick möjlighet att vidareutbilda sig vilket varit förbjudet (Supreme Court: Brown vs Board of Education (1954))
- en speciell amerikansk collegeform, community college, bildades
- ~~att~~ statlig och federalt finansierade program utvecklades

Colleges och universitet

Community colleges är vanligen tvååriga. Studier där kan förberedande för studier vid college eller universitet eller erbjuda en mer yrkesinriktad utbildning. Verksamheten vid community colleges finansieras med offentliga medel, statliga eller kommunala.

Tillträde till dem har de som är äldre än 18 år (oavsett grundutbildning) eller de som har en utbildning från high school. Vid colleges är man främst inriktad på utbildnings- och serviceyrken, men man kan även ge kompletterande utbildning, t ex språkundervisning för invandrare.

De flesta som går på community college yrkesarbetar, ca 15 procent kommer direkt från high school.

Medelåldern för studerande på community colleges är så pass hög som 30 år.

Colleges är institutioner som är specialiserade på någon särskild disciplin (vanligtvis ”arts” eller ”science”). Ett college kan också vara en enhet som ingår i ett universitet. Examina från college är vanligtvis bachelor och master, mer sällan doktorexamen. De kan vara både offentliga och privata.

Ett universitet är en juridisk enhet med många colleges eller skolor. Universiteten är inriktade på forskning samt yrken

inom utbildning och service. Det finns stipendier för de flesta forskarutbildningsinriktningarna. Universiteten kan vara både offentliga och privata.

Några siffror:

Det finns

- sammanlagt 6 500 colleges och universitet
- 1 100 community colleges
- 630 offentliga colleges och universitet.
- 2 200 utbildningsprogram efter high school
- 16 miljoner hel- och deltidstudenter inom den högre utbildningen varav 14 miljoner inom grundutbildningen och två miljoner inom utbildning högre än grundutbildning.

Egna styrelser

De statliga universiteten har sina egna styrelser med valda ledamöter och/eller av staten utsedda ledamöter. De kan finnas på ett enda lokalt campus eller i ett s k multi-campus-system. Community colleges styrs på samma sätt.

De privata universiteten är helt beroende av sin förmåga till finansiering av verksamheten:

avgifter, gåvor från tidigare studenter (alumni), fonder, statliga forskningsfonder samt bidrag från industrin.

Om en utbildning håller tillräckligt hög standard avgörs av kommittéer som kan ha olika sammansättning.

Det finns dels regionala "accreditation boards", dels disciplinspecifika kommittéer (t ex för ingenjörsutbildningar), dels kommittéer sammansatta av seniora forskare och representanter för yrkesgrupper (t ex American Institute of Chemical Engineers). Man förlitar sig i stor utsträckning på "peer review"-systemet, det vill säga på att bedömningarna sker av sakkunniga akademiker.

Sedan 1990-talet har fokus flyttats från organisatoriska och strukturella faktorer till vad studenter har lärt sig under sin utbildning.

Kvaliteten bedöms och redovisas också med hjälp av olika rangordningssystem, t ex U.S. News and World Report och The Washington Monthly's "College Rankings" issue.

En del av bedömningarna sker också av "reputation"-undersökningar av college- och universitetsrektorerna.

Andra bedömningar fokuserar på universitetets forskning, bibliotekens omfattning, hur studenter lyckas etc.

Rangordningarna är ~~kontroversiella~~ men det tycks inte vara någon förändring i sikte.

Finansiering

Finansieringen sker via statliga fonder där budgeten vid community colleges bygger på antalet tidigare inskrivna studerande. Budgetarna vid college och universitet baseras på den förmodade mängden deltagare i verksamheten .

Det finns även särskilda skattemedel som går till högre utbildning. För närvarande finansieras i mindre än en tredjedel av den högre utbildningen i USA med skattemedel.

Finansiering sker också via avgifter av olika slag, via bidrag från forskningsfonder, via erhållna gåvor och utdelning från fonder och via olika bidrag från näringslivet. Det sker över huvud taget ett nära samarbete med näringslivet, inte minst inom forskningen. Fakultetsmedlemmar förväntas också att på olika sätt dra in medel till college/universitet.

Det är relativt få studenter som fullt ut betalar vad deras utbildning kostar. De flesta utbildningsanstalter har egna stipendiefonder. Det finns även statliga och federala stipendiefonder.

Många studenter förvärvsarbetar på deltid och/eller under sommaren. Företag har också s.k. internships vilket innebär att studenter får praktik inom det yrke/den bransch de utbildar sig för – mot att de erhåller viss ekonomisk ersättning.

Det finns också studielån som förmedlas av privata banker men där räntan subventioneras federalt. Slutligen finns bidrag och lån från föräldrar.

Det finns två typer av ansökningar: vanlig ansökan till en speciell utbildning och – vid vissa colleges och universitet – ansökan till hela ifrågavarande college eller universitet. I det senare fallet bestäms först i nästa skede vad som är en lämplig inriktning eller ett lämpligt program.

Några aktuella frågor är när det gäller kostnader för högre utbildning hur fördelningen mellan det offentliga och privata ska se ut och vilka investeringar som måste göras, när det gäller kvalitet vad man ska kräva av såväl studerande som lärare och forskare och när det gäller tillträde hur man ska förhålla sig till immigranter, minoriteter och män.

Tiiu Soidre

Konsten i verkligheten

DEN PLANERADE konstupplevelse-eftermiddagen påbörjas så smått redan under taxiresan på väg ifrån svenska konsulatet i Beverly Hills till slutdestination MOCA (Museum of Contemporary Art), då vår taxichaufför emellanåt utbrister i korta meningar såsom: ”Here lives Clint Eastwood.” och ”This is the house of Ozzy Osbourne.”

Allt vi bilpassagerare ser är skyhöga staket täckta med ogenomträngliga buskage och växter, ett slags konstverk i sig; noggrant formgivna kulisser med huvudsyfte att skydda husägarna för insyn och intrång.

Väl framme vid MOCA fortsätter de verklighetsspontana konstupplevelserna redan vid det inledande restaurantbesöket, där expediten med stor precision under sex minuter rabblar upp alla kombinationsmöjligheter som erbjuds för att kunna komponera sin alldeles egna (och f.ö. utsökta) vegetariska lunchtallrik.

”We have six numbers of food compositions in all that you

could split in any way, in order to compose and design your very own lunchplate. That is, you can for example share number 3 with number 5 and that gets you one whole number, and then you have two more choices to make, which also can be divided into halves to give you the most. You can also add numbers 6 to 8 to your plate, but these you can not split.”

Och så vidare...

Ni förstår säkerligen redan det konceptuellt oklanderliga upplägget.

Vi lyckades dock alla såväl beställa som betala våra luncher, och åt sedan dessa med välbehag under parasollernas aningen svalkande skuggor.

Väl inne på museet fortsatte konsten att flöda. Tre stycken olika utställningar pågick då och där. Dels ”The Americans” av Robert Frank där MOCA visade Frank ’s originalfotografier ur hans bok med samma namn, dels en retrospektiv samlingsutställning över amerikansk 60-talskonst där måleriet under en period fick ta ett steg tillbaka, och skulpturen istället klev framåt på de nationella och internationella konstscenerna samt även en samlingsutställning som presenterade MOCA:s konstköp under 2008/2009, passande betitlad ”Recent acquisitions”.

Tre utställningar som på ett märkligt övergripande och ändock helt naturligt sätt sammanflätades till en berättelse om och kring amerikansk konst från 1950-talet och framåt till våra dagar.

Robert Frank ’s svartvita fotografier på amerikanska småstäder, vinddrivna existenser och liv på bakgator och diverse avfartsvägar har fortfarande idag lika mycket att säga oss om människors liv, glädje, sorg, kamp och överlevnad.

När vi alla några dagar senare promenerade runt på gatorna i San Francisco var det inte alltför svårt att se tydliga paralleller till idag, oktober 2009.

Som Jack Kerouac skrev i förordet till *The Americans* år 1958 (citerat fritt ur minnet, bör kanske påpekas...): I don't know what saddens me the most nowadays, a funeral or a jukebox.

Från de koncentrerade svartvita utsnittens ytor promenerade vi därefter in i nästa sal med amerikanskt 60-tal; en tid då tavlans ramar mer och mer sprängdes och konsten i vissa fall bokstavligen flöt ut på golvet i expanderande plastskulpturer, formexperiment och omprövande av vissa rådande konstteoretiska förhållningssätt.

Vi mötte verk av t ex Jim Dine, Jackson Pollock, Claes Oldenburg samt några av Mark Rothko's monumentala målningar. Med mera, med mera.

Det infann sig även intressanta konstdiskussioner våra gruppdeltagare emellan, under deras skiftande möten med olika konstverk, idéer och tankar i rummen. Avslutningsvis nyförvärven, med alltifrån Öyvind Fahlström till Shake, rattle and roll; ett ljud- och videoverk av Christian Marclay för 16 monitorer, där de olika ljudkällorna i respektive video-monitor tillsammans skapar ett pågående stycke musik.

Dessutom verk av Sigmar Polke, Raymond Pettibon, Mike Kelley och ett flertal andra samtida artister, dvs både ett tvärsnitt av Los Angeles-konst av idag och, i stort, konst av idag.

Åter ute ur museet igen försökte vi efter bästa förmåga att navigera oss tillbaka till hotellet, genom horder av folk och ett antal hemmabygda lådbilar mitt under en pågående racertävling för dessa, i väntan på morgondagens egenproducerade frukostvåffla med lönnsirap på.

En lätt plastliknande skapelse som om den varit 147 gånger större och gjord i glasfiber istället för av våffelsmet mycket väl skulle kunna vara en skulptur av Roy Lichtenstein.

Konsten löper parallellt med verkligheten, och verkligheten löper (emellanåt) parallellt med livet.

”Art is life and life is art”, som någon sade.

Cirkeln är sluten.

Dan Fröberg

Museum utan motstycke

JPAUL GETTY MUSEUM (Center) är en del av The Getty Trust (med ett uppskattat kapital om 4,2 miljarder dollar) och därmed ett av världens resursstarkaste museer (den ursprungliga donationen efter JP Gettys död 1976 var på 1,2 miljarder dollar). I den 1996 färdigställda anläggningen i Santa Monica Mountains samlas utställningslokaler, konserveringsateljéer, forskningsinstitut, ~~m.m.~~ Arkitekt är Richard Meier och den slutliga kostnaden för centret blev till slut 1,3 miljarder dollar (från en ursprungligen beräknad kostnad om 300 miljoner dollar). Samlingarna består huvudsakligen av europeisk konst från perioden före 1900-talet, samt amerikanskt och europeiskt fotografi fram till idag. Utställningarna är traditionellt ordnade kronologiskt i ett antal paviljonger.

Genom stora särskilda avkastningar från fonden, predestinerade för konstinköp, dominerar museet i stora drag den internationella konstantikvitetsmarknaden.

Gettymuseet har som övergripande mål att förmedla kunskap och kritisk reflektion kring visuell konst genom ett aktivt samlande, omfattande konserverings- och bevarandensatser samt utställningar och förmedlingsinsatser. Getty-museet är ledande i världen när det gäller forskning kring visuell konst, lärande och kommunikation. Det är också bland de allra främsta i tillämpandet av ny teknik och medier, bl a koordinerar museet nomenklatur och domänstrukturer för den internationella museisektorn.

Gettymuseet är av en dimension som saknar motsvarighet i Norden och kanske Europa. Men det finns ett antal områden där de är framgångsrika som mycket väl kan tjäna som förebilder för kulturinstitutioner i Västra Götalandsregionen. De viktigaste

av dem är forskningsverksamheten och lärandesystemen. Forskningsverksamheten är organiserad i ett särskilt institut (GRI) som omfattar ca 200 heltidsanställda forskare och med en årlig budget på ca 64 miljoner dollar (siffror från 2007). GRI har ett omfattande bibliotek och en i det närmaste fullständig digitaliserad databas. Institutet driver ett omfattande internationellt tjänste-utbytessystem och delar årligen ut en mängd stipendier för att kunna vistas i institutet – från doktorandnivå till postdoctjänster. Det för regionen särskilt intressanta är kanske organisationen av forskningen i relation till universitet och praktikernivån. Samt den stora vikt man lägger vid kommunikation, pedagogisk integrering och distribution av forskningsresultaten.

Lärande, pedagogik och förmedlingsarbetet präglar Getty-museets profil. Med en tydlig målgruppsindelning skräddarsys utbildningarna. Man är inriktad på dels vuxna lärare, dels gymnasie- och universitetsstudenter och lärarledda klasser (med fullständiga underlag på nätet för förberedande, besök och efterarbete). Det är alltså en inriktning mot att i första hand nå lärande aktörer i olika sammanhang. Därtill kommer omfattande pedagogiska program riktade till delar av samhället, med t ex etniska eller sociala förtecken. Den tydliga utåtriktade roll som museets lärandeverksamhet har, dess internationella prägel och den tillgänglighet via Internet (se särskilt det interaktiva medieutbudet) som är dess signum har mycket att ge även i ett svenskt eller regionalt perspektiv.

Kristian Berg

För mer information:

<http://www.getty.edu/> (museets och fondens hemsida)

http://en.wikipedia.org/wiki/Getty_Center

(med vidare litteraturhänvisningar)

Kultur och affärer

MÅNDAGEN den 28 september anordnades på Svenska konsulatet i Los Angeles ett seminarium på temat *Culture as a business opportunity*. Moderator var Gregg Schwenk, chef för Newport Beach Film Festival. Panelen bestod av Jeffrey Fabian Winter, CO-President i New American Vision, som har lång erfarenhet inom filmindustrin i LA. Sat Bisla, CEO A & R Worldwide and Panga Entertainment, grundare av MusExpo med en gedigen bakgrund inom bla musikindustrin och Nelson Gayton, Executive Director and Lecturer, Entertainment and Media Institute at UCLA Anderson School – med entreprenörskap inom media, teknologi och underhållning, inklusive sport, som specialitet.

Schwenk hävdade att verksamhet som musik, film och filmfestivaler är konst men också med självklarhet även affärsverksamhet. Enligt Gayton borde detta leda till att man i inkubatorer på universitet även måste utveckla kultur som affärsverksamhet.

Det måste finnas fler platser för möten och sociala nätverksarbeten där kultur och affärer kan mötas. En affärsidé, enligt Winter, vore att föra film från världens länder till motsvarande etniska grupper i LA. Detta skulle även vara en bra marknadsföring för att utveckla filmfestivaler.

I ett längre perspektiv kommer branschen tack vare en större marknad och möjligheter för Cultural Industries att växa – även om det på kort tid kan ske nedgångar. En strukturell förändring är, enligt Winter, att Internet och TV kommer att konvergera, vilket innebär att utbudet kommer att kunna nå fler människor och marknadspotentialen därmed bli större.

Men det är endast de aktörer som satsar på kvalitetsprodukter som, enligt Bisla, kommer att bli framgångsrika.

”Om publiken vore dina studenter, vad skulle du då rekommendera dem?” Den frågan riktade moderatorn till medlemmarna av panelen.

Gayton varnade ungdomar för att börja på filmskolor. Enligt honom behövs inte skolorna längre utan har spelat ut sin roll. Det är bättre att använda sina pengar till att köpa en kamera och börja filma. Filmskolorna kan liknas vid medeltida institutioner som är fyrkantiga. Ta bort stödet till skolorna, manade Gayton.

Bislas råd var bl a att utveckla mötesplatser där studenter och andra aktörer av olika slag kan mötas. Lita inte på teknologin i möten. Ansikte mot ansikte är det bästa! Ett viktigt råd till studenterna var att de måste vara passionerat intresserade av det de gör och använda fantasin. Att enbart behärska konstområden man är utbildad för räcker inte. Passion måste också till! Gaytons råd var att utveckla kunskap om hur man skapar varumärken och utvecklar storytelling, då omvärlden förändras hela tiden Att skapa nätverk är en nödvändighet, enligt Winter.

Ytterligare några frågor fick panelen av publiken.

Vad händer i framtiden när vi alltmer sitter hemma och ser film och opera, undrade någon.

Schwenk ansåg att risken för att vi inte kommer att lämna våra hem är överdriven.

Alla har kök men vi äter ute. Vi är sociala varelser. Vi tycker också om att sitta ihop med andra för att uppleva kultur, enligt Gayton.

Varvsindustrin och fordonsindustrin har stora problem i västvärlden. Nu satsar vi på kultur och underhållning och har en tro på att detta ska vara en hållbar näring inom Culture

Business, sade Lars Nordström. Vad kommer att hända framöver, ville han veta. Kommer Indien och Kina att ta över?

I panelen hade man uppfattningen att Los Angeles ligger två år före Tyskland.

”I Los Angeles talar man med varandra hela tiden. På så sätt förs ny kunskap vidare.” En paneldeltagare konstaterade att det görs mängder med Bollywood-filmer men att ingen av filmerna ses av människor i andra länder.

Roger Blomgren

Benita Nilsson

Volvos ~~camarillo~~modell

NORR OM LOS ANGELES ligger en mindre stad på behagligt avstånd från storstadens jäkt och larm. Där, i Camarillo, har Volvo i många år haft ett utvecklingscentrum där det i första hand gäller att ta fram idéer kring utformning och teknikutveckling – Volvo Monitoring and Concept Center VMCC.

Bakgrunden är att i Kalifornien finns flertalet duktiga amerikanske designers och även forskare kring motorer och miljö. Volvo etablerade sitt kontor i Camarillo 1986. Flertalet av de stora bilmärkena i världen gjorde samma sak och har också kvar sina kontor och utvecklingsenheter.

Informationen från chefen för kontoret Björn Wessman var mycket klagörande och visade tydligt hur Volvo nu tagit miljöfrågorna på allvar. Framtiden för personbilar är otvivelaktigt rena elbilar eller olika former av hybridbilar. Volvo har nu flera modeller på gång men ligger ändå något efter de viktigaste konkurrenterna eftersom utvecklingen bromsades upp under några år.

Volvos ~~grundidee~~ som ligger bakom allt utvecklingsarbete är

- säkerhet
- skandinavisk design
- miljö
- körkänsla

Grundtanken är att medverka i en utveckling som innebär att alla nya bilar 2025 kommer att vara eldrivna/hybrid, ekodieseldrivna eller utrustade med bränsleceller. Ekodiesel är en syntetisk ny produkt som man hoppas mycket på. Fortfarande behövs inom alla dessa områden mycket

ytterligare utvecklingsarbete. Bland annat måste batterierna bli mycket bättre och billigare. När det gäller bränsleceller är många frågor ännu inte lösta såsom prisbilden, produktionen av vätgas och säkerhetsfrågorna. Mycken forskning pågår dock och kommer säkert att leda till stora tekniska genombrott.

Grunduppfattningen för Volvo är att det alltid kommer att behövas personbilar för förflyttning och att något alternativ till bilen knappast finns annat än i vissa situationer och samhällen. Det gäller dock att göra bilen miljövänlig och säker samt sådan att den uppfattas som en tillgång och inte som ett hot.

En viktig utvecklingslinje är att införa mer elektronik i bilarna med telefon, internet, TV osv vilket gör att bilen inte bara blir effektivare att köra utan också en viktig arbetsplats. Detta leder till ett nära samarbete mellan biltillverkare och telematikmarknaden. Underleverantörerna inom telematikområdet blir lika viktiga som motortillverkarna och andra mer klassiska leverantörer. Volvo har också ett nära samarbete med svenska Vattenfall för bl a distribution av el till konsumenter och bilister. Även frågan om bilens kontakt med omgivningen är viktig och tvingar fram nya kopplingar såsom när olika elektroniska trängselavgifter skall införas.

De stora marknaderna för Volvo och flertalet biltillverkare kommer att vara EU med Ryssland, USA och efterhand Kina och Indien. Det gäller på dessa marknader att kunna sälja en bil som är förhållandevis dyr men som inte ingår i det mest lyxiga snittet. Konkurrensen är och kommer att vara mycket hård samtidigt som Volvo tror att kärnvärdena kommer att räcka för att fånga en tillräckligt stor mängd köpare.

Besöket gjordes under en period när Volvo alltmer frigjordes från Ford och nu hade börjat återgå till att finna egna lösningar. Det fanns en grundläggande optimism och framtidstro och förhoppning om att det arbete som tidigare bl a nedlagts på att ta fram miljövänliga lösningar nu skulle kunna komma till stor nytta.

Det fanns också en övertygelse om att den amerikanska

ekonomin snart skulle börja förbättras och inte minst bilmarknaden skulle komma att växa igen. Amerikanernas miljömedvetande hade också ökat vilket skulle komma att gynna Volvo..

För Västsveriges del var besöket mycket intressant och visade på att Volvo har stora möjligheter att utvecklas men att det gäller att ha kontakter med många företag inom underleverantörsbranschen för utveckling går mycket fort. Särskilt kommer nog den elektroniska utvecklingen, där ju konkurrensen är stenhård, att vara såväl en möjlighet som ett hot. På miljöområdet ligger nog Volvo så långt framme att de kommer att klara de stora utmaningar som väntar. Slutsatsen av besöket och ett allmänt intryck var att Volvo har stora möjligheter att hävda sig och klara den mycket hårda konkurrens som väntas.

Nu efteråt har det ju blivit allt tydligare att Volvo kommer att bli kinesägt med de möjligheter som detta innebär. Här finns utvecklingsperspektiv men också hotbilder som idag är svåra att överblicka.

Lars Nordström

Vår man i Culver City

I CULVER CITY besökte Revästdelegationen Göran Eriksson som arbetar med att hjälpa företag att etablera sig i eller söka affärskontakter i södra Kalifornien. Göran har en bakgrund bla vid Tekniska attachékontoret i Los Angeles och driver nu ett företag – esi Techtrans Inc. Göran representerar även ISA sedan 1999.

Först några ord om Culver City. Staden grundades 1917 av fastighetsmagnaten Harry Culver och blev snabbt känd för att de stora filmbolagen med MGM i spetsen byggde stora studior här. Culver City har sedan dess varit ett viktigt centrum för film och TV. Här görs idag bla en del kända serier.

Göran berättade om etableringsförutsättningarna i södra Kalifornien och om de vanligaste missuppfattningarna i fråga om ~~dem~~

Fokus när det gäller etableringar i Kalifornien ligger ofta på den norra delen, särskilt i Silicon Valleyområdet. Detta trots att man inte har samma bredd i näringslivet där. Koncentrationen är stor kring halvledare – ett område där man är främst i världen.

Södra Kalifornien har ca 22 milj invånare, stor tillgång på kapital och andra möjligheter för SME – och dessutom några av USA:s största hamnar och den flygplats i världen som i flestr fall är slutdestination.. Här finns som bekant en stor koncentration av film- och mediaföretag och besöksnäring, ~~men~~ även ett av USA:s viktigaste centra för tillverkningsin dri. Fashion-industrin här är störst i USA. Los Angeles brukar ofta betraktas som kreativitetens huvudstad.

Trots denna bild finns bara ca 50 svenska kontor och företag i området.

Göran berättade också om sin syn på möjliga kopplingar mellan södra Kalifornien och Västra Götaland – och exemplifierade med underhållningsbranschen, hamnfrågor, bilindustrin (design), mode, miljöteknik, biotech och hälso- och sjukvård. Miljöteknik är på stark frammarsch i Kalifornien, men takten bestäms till stor del av finanserna i offentlig sektor, vilka just nu är mycket svaga.

Efter sina år i USA har Göran listat ett tiotal punkter med fel som många svenska investerare enligt honom gör.

- Man tror att det räcker med att ställa ut på en mäs­sa. (Det krävs mångdubbelt mer arbete med nätverkande än det man får på en mäs­sa.)
- Det räcker med en distributör för att täcka USA. (Ungefär som att ha en distributör för hela Europa.)
- ”USA känner jag från TV.”
- Stor risk på lagar och advokater. (Inte sant. Varför startas ändå så många företag i USA?)
- I Delaware skall man vara. (Inte sant. Bättre nära marknad eller samarbetspart)
- Vi skall växa oss stora i EU innan vi gör det i USA. (Bättre tvärtom)
- Inga konkurrenter. (Stämmer aldrig)
- ”Efter USA-resan skall jag och familjen...” (Viktigt att direkt återkoppla efter en mäs­sa eller affärsbesök, inte ~~senare~~)
- Underskattning av presentationsstilens betydelse.

Just nu befinner sig aktiviteterna beträffande förfrågningar om etablering på en låg nivå på grund av konjunkturläget.

Göran betonade än en gång hur viktigt det är med långsiktighet och bra förberedelser när man planerar en etablering eller affärsrelation i USA eller Kalifornien.

Bertil Törsäter

Visioner i La County

DET OFFENTLIGA stödsystemet för kultur i USA skiljer sig betydligt från det svenska. Det är svårt att hitta en motsvarighet till vår regionala nivå i ~~Kalifornien~~ men till slut får vi kontakt med Los Angeles County Arts Commission (LACAC) som befinner sig någonstans mellan vår regionala och vår kommunala nivå. Där gör vi måndagen den 28 september ett besök. Los Angeles County (LA County) som är det område LACAC verkar i har elva miljoner invånare och består av 88 städer. Enligt LACACs webbplats finns det 2 800 konst- och kulturorganisationer och 150 000 verksamma konstnärer i området. LACAC arbetar med att utveckla kvalitet, mångfald, vitalitet, förståelse och tillgänglighet för konst och kultur i området – och är därför en resurs för samhället, konstnärer, utbildare, konstnärliga organisationer och kommuner.

Vi träffar Eniko Ono som ansvarar för stöd och professionell utveckling på LACAC.

Eniko inleder med att berätta om hur det nationella stödsystemet för konst och kultur ser ut. Det finns en del statliga/federala pengar ”National Endowment for the Arts”. I hela USA kan 50 så kallade arts agencies (en i varje stat) söka stöden som fördelas på formella grunder.

Det finns också nationella pengar för området humanities “National Endowment for Humanities”, men de pengarna finns bara på nationell och inte regional eller lokal nivå. Nyligen har det utsetts en ny ordförande för The National Endowment for Humanities and for the ~~arts~~ arts. Den nya ordföranden vill basera fördelningen på kvalitativa grunder och tycker inte

att stöden ska gå till alla geografiska områden automatiskt. Eniko tycker att mötet mellan den visionen och verkligheten ska bli intressant. I Kalifornien är det California Arts Council (CAC) som kan söka de federala medlen men CAC blev efter en ”negativ utveckling” av med en stor del av stödet för några år sedan och inriktar sig idag mer på forskning och utveckling än att ge stöd till kulturverksamheter.

LACAC finansieras av medel från LA County - bland annat genom en avgift som läggs på alla hotellnätter i området och en fond som relateras till statsbudgeten (Grant Fund). LACAC har en budget på cirka 10 miljoner dollar per år plus fonden.

Eniko fortsätter med att berätta om LACAC:s verksamhetsområden, program och projekt.

Målet är att återinföra kultur i skolan till alla elever och alla skolor i hela Los Angeles County. LACAC har tagit fram ett så kallat Blue print för arbetet. Tanken är att konst och kultur ska inkluderas i samtliga kommunala skolors utbildning. Skolorna ska förstå vad det kan ge för effekter att inkludera olika former av konst och kultur i utbildningen samt att konst och kultur ska planeras in i det dagliga arbetet och i skolans budget.

2004 antogs LA Countys första handlingsprogram för offentlig utsmyckning av Los Angeles County Board of Supervisors. **Programmet** fastslås att en procent av kostnaderna för design och konstruktion i de största projekt som the County står bakom ska gå till offentlig utsmyckning. Konst integreras i bibliotek, brandstationer, sjukhus, domstolar och flera andra av the Countys byggnader. Handlingsprogrammets består av mål och syfte, en beskrivning av hur det ska

implementeras och vilka stora projekt som inkluderas i fördelningen av medel för offentlig konst. Handlingsprogrammet är omsatt i en handlingsplan. Handlingsplanen sköts av Civic Art Commity, en underorganisation till LACAC. Kommittén tar fram och granskar en årlig plan för offentlig konst och är en resurs för rådgivning i ärenden som rör handlingsprogrammet och offentlig konst i LA County.

Professional Development

Kalifornien har blivit rankat som sämst på offentlig finansiering av kultur i USA. I medeltal finansieras verksamheter i LA County till cirka tre procent av offentliga medel. LACAC vill öka det till cirka tio procent. LACAC delar ut bidrag som på två år. En panel väljer ut vem som ska få stöd och gör ett förslag till ett beslut som fattas av styrelsen för LACAC. De flesta – cirka 95 procent av dem som söker får stöd. Urvalet görs som Eniko uttrycker det i ett slags tävlingsform: målet är att nå fler människor och ge bättre service. Alla sökande får score (betyg eller gradering). Den största andelen av stödsumman går till de stora kulturverksamheterna medan det största antalet ansökningar som beviljas går till de små verksamheterna. LACAC har ett program för att stödja ledarskap inom konst och kultur ”Training for arts organisations leaders and coaches” Kurserna är för alla typer av ledarfunktioner och målet är att stödja personer för att bli bättre på att stödja. Cirka 10-15 program görs varje år och de som får högsta score när de söker bidrag blir inbjudna att söka. Kurserna och utbildningen erbjuds mot en kostnad.

LACAC har ett praktikprogram. Under tio veckor får college-studenter göra praktik inom områden med verksamhet som får stöd av LACAC. Resultatet har varit mycket gott. De flesta kommer ut med mycket erfarenhet. Både före och efter praktiktiden får studenterna själva göra en bedömning av hur intressanta de är för kultursektorn. Efter praktiktiden uppskattar fler att de är väl förberedda för att jobba inom sektorn. Det finns plats för 300 praktikanter i LA County varje sommar. Det finns ett annat särskilt praktikprogram – The Getty Program. Det är som namnet antyder kopplat till The Getty Museum. I det programmet ska alla praktikplatserna gå till personer som är från en så kallad minority population. Idag har flera av dem som tagit del av programmet några av de högsta positionerna inom konst och kultursektorn. LACACs praktikprogram kan dock inte välja ut efter minoriteter.

På the Jon Anson Theatre - en amfiteater i Hollywood kan organisationer ansöka om att få en scen, marknadsföring och en del av biljettförsäljning. På sommaren har man mycket dans och performing arts och på vintern är det många teaterföreningar som inte har egna scener som söker sig till programmet.

Forskning och utvärdering

LACACs arbete med forskning handlar om att få underlag för sitt arbete och att hjälpa kulturverksamheter med information om kultursektorn. Man använder mest konsulter som kommer utifrån för att göra analyser och har en del samarbeten med ~~universitetet men~~ det skulle kunna vara mycket mer. UCLA är partner till en kulturverksamhet för att utvärdera hur fonderingen och medlen som kan sökas inom sektorn fungerar. California Data Project är ett forskningsprojekt med en kartläggning av kultursektorn. All information om kultursektorn i LA County samlas i en databas för att kunna jämföras med andra områden.

LACAC har nyligen gjort en rapport om konstens roll för hemlösa. Eniko kan inte detaljerna och hänvisar till rapporten som blir tillgänglig på webben kommande månad.

LACAC haren kulturkalenderförattsamla alla föreställningar och arrangemang på en plats på webben. Alla verksamheter som får stöd ska skicka information till kalendern.

I samband med finanskrisen och på initiativ av president Obama upprättades nationella så kallade Stimulus Funds till konst och kultur på 50 miljoner dollar. Kongressen bestämmer över pengarna och även om det var ett initiativ av Obama har ansökningarna varit mycket svåra att få igenom. 30 av de 50 ska gå till organisationerna som får statliga/federala medel. De återstående 20 har bland annat LACAC sökt om men det är inte klart vilka som får ännu. Annars har den ekonomiska krisen påverkat på flera sätt. LACAC finansieras bland annat via en fond som är relaterad till statsbudgeten. När fonden minskar kan LACAC inte ge lika mycket stöd. Eniko tror att flera

kulturverksamheter kommer att försvinna. De som inte kan acceptera läget med mindre medel kommer inte att överleva. Vissa verksamheter som inte har behövt söka stöd tidigare har helt plötsligt blivit tvungna att söka och det är större konkurrens om medlen. LACAC har utvecklat riktlinjerna för stöden för att de ska gå till de verksamheter som håller i framtiden. Eniko tror också att det måste bli bättre samarbete i verksamheterna. Alla måste jobba för att hålla organisationen stark – inte bara verksamhetsledaren.

Framtida utmaningar

Enikos ser att det finns några tydliga insatser som måste göras. Kulturen måste bli mer synlig och synen på kultur måste utvecklas. Man måste arbeta för att få en förståelse för att kulturen har en roll i allt vi gör. Det behövs utbildningsprogram för politiker. Ett bra exempel är projektet ”The American for the Arts”. Inom projektet får kända personer och verkställande direktörer i stora företag ha rundabordsamtal om kulturens betydelse för dem. De vittnar sedan i senaten. På det här sättet skapar man också språkrör för kulturen.

Eniko vill egentligen inte värdera konstformerna för mycket men kan se att dansen är ett svagt område. LACAC undersöker hur man kan stödja dansens utveckling utan att favorisera ett område. Det finns till exempel ett väldigt svagt ledarskap inom dansen och där kanske LACAC skulle kunna spela en roll. Eniko avslutar med att säga att teknikutvecklingen är en utmaning och frågorna kring copy rights har börjat öppna folks sinnen i USA.

Jenny Jernberg

LACACs webbplats: <http://www.lacountyarts.org/>

Alla musikälskares hem

Studiebesök på Los Angeles Philharmonic,
LA PHIL den 29 september 2009

VI STÅR UTANFÖR en fantastisk byggnad, Los Angeles konsert-hall, Walt Disney Concert hall, ritat av Frank Gehry. En av byggnadens väggar täcks av en gigantisk affisch på Gustavo Dudamel som dagen efter vårt besök – som äger rum den 29 september – skall tillträda som chefsdirigent .

Los Angeles Philharmonic har sedan 1919 varit en av södra Kaliforniens största institutioner. Under ledning av Esa-Pekka Salonen, dirigent sedan 1992, har orkestern etablerat sig som en av de mer betydelsefulla i USA. En utveckling som förmodligen kommer att stärkas i och med Gustavo Dudamels tillträde som ny chefsdirigent.

LA Phils årliga publik är c:a 1 miljon människor fördelade på de två spelplatserna Walt Disney Concert Hall, med sin 30-veckors konsertperiod, och den legendariska Hollywood Hall där en 12-veckors sommarfestival varit en populär tradition sedan 1922.

Utöver konsertverksamheterna på de två spelplatserna är LA Phil engagerad i olika projekt och samverkansarbeten på flera ställen i samhället, inte minst bland barn och unga.

Vi träffar Leni Borstin, Community Affairs och Arvind Manocha, Chief operating Officer of the Los Angeles Philharmonic Association och går på en kort rundvandring i och utanför huset. Konserthuset är ett av de mer välkända landmärkena på Kaliforniens västkust. Den bågformade interiören är klädd i stål, och runt byggnaden finns olika trappor

och trädgårdar som är öppna för allmänheten. Den största salongen rymmer 2 265 åskådare och är helt klädd i trä för att uppnå optimal akustik. De publika ytorna är stora och tillgängliga. Inredningen är enligt Laura Disney önskemål inspirerad av trädgårdens växter och skiftningar.

Under efterföljande samtal får vi veta mer om LA Phils verksamhet och vidare utveckling. Visionen är att LA Phil ska vara hemmet för alla samhällets musikälskare oavsett genrer. Den klassiska musiken lever inte i en egen värld utan är en del av ett stort och brett musikliv. Unga som gamla är välkomna och genrer av olika slag blandas. Huset är lika öppet för de ungas elektroniska musik som för symfoniälskarna. Allt sker under LA Phils varumärke. Det är inte huset som är avsändaren utan organisationen. Man arbetar ofta med teman där föreställningar, seminarier, föreläsningar inom olika genrer samsas kring den valda tematiken. Det innebär att generationer och människor med varierande bakgrund kommer i kontakt med musikstilar de annars inte valt.

Samhället kommer att se helt annorlunda ut om 15 år. Av dåvarande invånare i Los Angeles finns många utan rötter och känsla för västerländsk konstmusik. LA Phil måste därför hela tiden vara öppen och mottaglig för nya musikytringar och bygga de nätverk som krävs. Kunskapen och öppenheten måste finnas hos den personal som är anställd. En klassisk skolad musiker, en klubbarrangör eller en DJ är lika betydelsefull som specialist i sin genre. Allas kompetens behövs för att visionen om ett hem för alla musikälskare ska bli verklighet. Denna inställning till musiken utan någon hierarkisk ordning bland genrer gör att LA Phil fått ett förtroende hos Los Angeles invånare.

Ann-Charlott Eklund

Det gröna stadshuset

VI BESÖKTE den 29 september City Hall i Los Angeles. Där hade vi förmånen att träffa två vice borgmästare – [S](#) David Freeman med ansvar för energi- och miljöfrågor och Jaime de la Vega med motsvarande ansvar för transporter. [S](#) David Freeman visade sig vare en nestor och senior inom miljöområdet, i ordens verkliga bemärkelse. Freeman var den förste personen med ett ansvar för energifrågor i den federala administrationen – utsedd av Lyndon Johnson 1967. Därefter har han gjort sig känd som en handlingskraftig ledare inom olika verksamheter med anknytning till miljö och energiområdet. Freeman har även gett ut flertalet böcker på temat och kallas av många för ”the green cowboy”¹.

Vid mötet uttryckte han stor frustration över hur långsamt utvecklingen går och hur otillräckliga insatserna är för att förhindra en fortsatt försämring av miljö och klimat. Han menade att ett stort ansvar ligger på de politiska ledarna – ”their speeches are excellent, but their performance is not”. Han pekade även på vårt ansvar som medborgare och individer att ställa krav på beslutsfattare. “Intelligent people have to get really angry.”

När det gäller pågående insatser inom energi- och miljöområdet i Los Angeles, tryckte han på utmaningen att arbeta med dessa frågor i en stad som många förknippar med smog och oändliga bilköer. I staden har man dock antagit utmaningen och satt som mål att [förändra LA till](#) [the](#) den renaste och grönaste större staden i USA. 2007 beslutade man att sätta en handlingsplan som omfattar ett stort antal insatser

¹ Se artiklar o dyl om Freeman på Internet med sökord ”green cowboy”

för att nå detta mål - "Green LA – an action plan to lead the nation in fighting global warming". Freeman och de la Vega presenterade delar av handlingsplanen och det gavs möjlighet att diskutera områden där vi kunde jämföra och lära av varandras arbetssätt – väl medvetna om de stora skillnaderna vad gäller förutsättningarna i Västra Götaland och Kalifornien.

Inom området energi ligger fokus bl a på förnyelsebar energiförsörjning, energieffektiva byggnader (Green Building Program) och incitament för medborgarna att spara energi. Målet är att LA ska bli en "mönsterstad" och förebild vad gäller energieffektivitet.

Vattenförsörjning, kvalitet och förbrukning är ett annat område som blivit alltmer akut i takt med en ökad vattenbrist. Modernisering av bevattningssystem och effektivisering av vattenrening är exempel på insatser som prioriteras.

Vad gäller transportsystemet vill man öka mobiliteten av individer – inte bilar. Målet är att samtliga bussar och andra av stadens fordonska använda förnyelsebara drivmedel inom kort. Satsningar görs på att minska bilköer och trafikstockningar bl.a. via det automatiska trafiksignal och kontrollsystemet. Särskilda program har tagits fram för att minska den negativa miljöpåverkan från stadens hamnar och flygplatser (Green Ports and Airports Program). Dessa program väger tungt i deras handlingsplan, vilket inte är förvånande med tanke på omfattningen av handel via stadens hamnar (43 procent av alla varor till övriga USA passerar hamnar i LA) och antalet resor via flygplatser (LADWP är en av de största flygplatserna i landet).

Företagsutveckling kopplad till en grön ekonomi stimuleras via utbildningar, forskning och olika innovationsprogram. Här tryckte de på rollen för de offentliga aktörerna att via inköp skapa en efterfrågan på grön teknologi. Kyotoprotokollets mål vad gäller minskning av ~~koldioxid~~ utsläpp menar de är uppnått i LA 2010.

Det arbete som bedrivs inom LA är imponerande såväl vad

gäller omfattning och ambitionsnivå. Men vårt mest bestående intryck av mötet var ändå David Freemans allvar och nästa uppgivna kommentarer kring vår oförmåga att gemensamt agera mer kraftfullt i klimat- och miljöfrågor – ”why is there such a lack of urgency?”

Helena L Nilsson

Mats Granér

Kriser och möjligheter

Två seminarier ägde onsdagen den 30 september rum på Svenska generalkonsulatet i San Francisco – båda på temat *Innovation and Growth in Times of Crises and Opportunities*. Här följer sammanfattningar av några av de inlägg som där gjordes i diskussionerna.

Sean Randolph, President, The Bay Area Council Economic Institute (BACEI)

BACEI är ~~en~~ ett offentligt-privat partnerskap med inriktning på näringsliv, arbetsmarknad, politiskt beslutsfattande och högre utbildning i syfte att stärka den ekonomiska vitaliteten och konkurrensförmågan i Kalifornien och i Bay-området.

Institutets tjugoåriga arbete bygger på faktabaserade ekonomiska analyser och ledarskap. Viktiga partners är The Bay Area Council och The Association of Bay Area Governments. De senare utgörs av nio olika counties som tillsammans har ca 7 miljoner invånare. Det ekonomiska institutet leder också arbetet med The Bay Area Science and Innovation Consortium, som är ett partnerskap mellan norra Kaliforniens ledande forskningsinstitutioner och laboratorier.

Institutets verksamhet är omfattande och spänner över områden som konkurrensförmåga, ekonomisk utveckling, livskvaliteten i området inklusive infrastruktur, globalisering, teknik och vetenskap samt politisk styrning.

Institutets styrelse består av företrädare för näringsliv, fackliga organisationer, politik, högre utbildning, teknik och vetenskap, donatorer och samhällsföreträdare.

Hela området, The Bay Area är en av världens ledande regionala ekonomier som drar fördel av högpresterande kunskapsbaserade industrier. Industrier som har hög konkurrensförmåga genom en utvecklad entreprenörskultur, världsledande forskningsinstitutioner och landet bäst utbildade och kunniga arbetskraft. Området har också fördel av en hög livskvalitet med en blandning av kulturer och livsstilar som stärker dess roll som ett globalt intellektuellt och kommersiellt centrum.

Dynamiken i området är hög. Det märks också på företagsamhetens utveckling. För tjugo år sedan dominerades området av banker som Wells Fargo och oljebolag som Chevron. Nu är de ledande företagen inom IT-industrin med lokalisering till Silicon Valley, Biotech som utvecklades från Berkeleyuniversitetet söder om San Francisco och Venture capital och Digital media, båda med koncentration till San Francisco.

Kommande viktiga branscher är sannolikt förnyelsebar energi och satsningar på miljöteknik.

Drivande krafter i denna utveckling är hela tiden fem stora universitet och forskningsenheter i Bay området, där institutionerna hela tiden uppmuntras till idéspredning och samarbete med olika företag. Sean Randolph betonade att det är låga trösklar mellan universitet och företag. Det finns en inarbetad affärskultur som omfattar både fakulteter och företag. Detta underlättar informationsspredning och nyföretagande och är också den viktigaste konkurrensfaktorn som Bay området har inom innovationsområdet i förhållande till både Japan och Kina. Under överskådlig tid ser han därför inget direkt hot mot Bay områdets ledande ställning, även om Kina på kort tid 2- 3 år, från att ha varit Kaliforniens åttonde största handelspartner, nu är den fjärde största.

Jonas Lindqvist, President, Sciss inc

Jonas Lindqvist, civilingenjör, utbildad vid Linköpings universitet, har ett företag vars vision är att visualisera vetenskap och forskningsresultat främst inom astronomi, rymdforskning och ekosystem m m för olika museer och planetarier. I förlängningen finns också ett intresse för mer miljörelaterade projekt, t ex mätning av klimatförändringar och effekter efter skogsbränder.

Jonas jämförde förutsättningar och möjligheter att driva företag i Sverige och Kalifornien. Till Sveriges nackdel är avståndet mellan forskningsvärlden och bolagsvärlden. Detta avstånd är kortare i Kalifornien. Vidare är samarbetet mer utvecklat mellan forskare och entreprenörer. Det är också lättare att få fram riskkapital i Kalifornien än i Sverige, där det är många olika instanser som arbetar med kapitalförsörjning. Vidare behöver, särskilt mindre företag redan från start tänka mer internationellt. Marknaden i Sverige är ofta för liten för en expansion.

Karin Widegren, teknisk attaché

Karin Widegren beskrev sitt uppdrag inom miljö- och energiområdet, där hon följer utvecklingen och rapporterar till regeringen genom Myndigheten för tillväxtanalys. Inriktningen är mot områdena Hållbar utveckling, IT-teknik, Life Science med perspektiv på innovationer och entreprenörskap.

Inom Hållbar utveckling dominerar intresset för klimatfrågor och spetsteknologisk utveckling inom ~~energiområdet~~, vad händer inom Clean Tech området? Obama-administrationen satsar stort på Grön tillväxt, att skapa egen energiförsörjning i USA, att inte vara beroende av oljeimport. Här har Kalifornien hakat på som inget annat område. Venture Capital är också mycket intresserade av Clean Tech sektorn. För att förstå branschen behöver man kunna de legala reglerna inom miljöområdet såväl på lokal och regional som federal nivå.

Karin nämnde några framgångsfaktorer för företagande inom miljöbranschen.

Det krävs en viss storlek, en kritisk massa inom området av entreprenörer och forskare med bred kunskap inom flera områden som IT, Bio Tech, Clean Tech. Det är viktigt att det finns en struktur med underleverantörer som kan delar av systemet – och att det finns ett utvecklat samarbete mellan universitet och företag enligt Triple-Helix modellen. Det behövs riskkapitalister som inte bara går in med kapital utan som också har management kunnande.

*Nils Welin, ordförande i Svenska Handelskammaren
och VD i Cypress Security*

Nils Welin beskrev uppgiften för Handelskammaren: "att skapa ytorförmöten mellan människor, att bygga plattformar som leder till affärer." Man ordnar program för besök från Sverige genom egna nätverk. Det finns för närvarande 19 handelskammare i USA med en paraplyorganisation i Washington. Antalet företag med svensk anknytning har minskat från ca 300 under dotcomperioden 1997-99 till ca 100 idag. Som företagare har NW utvecklat Cypress Security efter en rekonstruktion, till ett mycket kundanpassat säkerhetsföretag med ca 300 anställda och företaget fortsätter att expandera.

Barbro Osher, generalkonsul

Barbro Osher beskrev San Franciscos utveckling efter den stora jordbävningen 1906, då en stor del av staden förstördes. Stan byggdes upp på nytt med inriktning på Världsutställningen 1915. Stadens utbyggnad är begränsad av omgivande sju kullar och ett förbud mot att bygga mer än fyra våningar. För högre byggnader finns särskilda restriktioner för att klara risk för ras i samband med jordbävningar. Staden har en utpräglad donationskultur och en känsla för estetik. Noteras dock att det inte finns någon federal eller regional kulturpolitik utan alla insatser utgår från lokala behov och intressen. Det fanns mycket tidigt en naturvårdsrörelse i San Francisco och man har avsatt stora markområden för naturvårdsändamål.

Sofie Gyllenhammar, chef för Exportrådet i San Francisco

Exportrådet har sammanlagt 66 kontor i 57 länder med ca 500 anställda men endast tre i USA. Uppgiften är att stödja företag att växa internationellt. Man samarbetar med handelskammare, konsulat och andra offentliga eller halvoffentliga organisationer kring det statliga uppdraget.

Mikael Sjöblom, entreprenör inom IT-sektorn

Mikael beskrev sin resa som entreprenör och innovatör inom IT-ergonomi. Som företagare uppskattar han frihetsattityden i det amerikanska samhället. Inget är omöjligt. Som svensk företagare måste man lära sig att inse att det finns många amerikanska kulturer ungefär som det finns många länder i Europa.

Nils-Gunnar Ernstson

Nykteristernas vingård

ETT VINGÅRDSBESÖK handlar i bästa fall om en snabb, guidad rundvandring bland ståltankar och ekfat innan besökarna föses in i butiken där värtaliga försäljare gör sitt bästa för att bli av med så många flaskor som möjligt.

Kendall-Jackson har valt en annan väg. Butiken och försäljningen finns naturligtvis där, men företaget har adderat upplevelser som gör att till och med nykterister lockas till deras anläggning.

Kendall-Jackson är ett av de yngre ”vinslotten” i det stora Sonomadistriktet. Från att ha odlat frukt (företrädesvis päron) och valnötter valde Jess Jackson och hans fru Jane Kendall 1974 att helt byta inriktning. Den drygt 300 000 kvadratmeter stora egendomen planterades med vinstockar. Fram till 1982 var Kendall-Jackson enbart en producent av druvor. Hela produktionen av chardonney, cabernet sauvignon, pinot noir och zinfandel såldes till andra, lokala vingårdar som omvandlade druvorna till vin. Kaliforniska viner blev under 80-talet oerhört populära, inte minst i Europa och detta fick nära nog samtliga producenter att öka takten.

Då hände det som alltid händer i vingårdar när girigheten blir för stor och kvantitet går före kvalitet. Produktionen ökar, kvaliteten sjunker och efterfrågan minskar. Kalifornien hade blivit en producent av skräpvin.

Då bestämde sig makarna Kendall-Jackson att själva ta hand om hela processen. All nödvändig utrustning införskaffades, personal anställdes och ytterligare vingårdar inköptes. För att ytterligare stärka kontrollen över hela kedjan investerade man

även i egen ekfatstillverkning genom att köpa en egen fabrik i Frankrike.

Steg för steg utvecklades alltså vinmakandet och i dag tillhör Kendall-Jackson de absolut främsta producenterna i Sonoma. Kendall-Jackson producerar årligen tre miljoner lådor (1 låda = 12 flaskor) av druvorna från de 14 vingårdar som numera ingår i företaget.

Men makarna Kendall-Jackson nöjde sig inte med att som de flesta andra erbjuda guidade turer och gårdsförsäljning. Nej, ambitionen var att skapa en attraktion som kunde locka besökare året om och det oavsett om man var intresserad av vin eller inte.

Ännu en gång revs odlingarna runt den herrgårdsliknande byggnaden upp och ersattes med en imponerande trädgårdsanläggning. Och i denna trädgård byggdes ytterligare en trädgård – en ”Sensory Garden”. Här kan besökarna ”provsmaka” vinerna, känna deras dofter och aromer och låta tungans smaklökar förnimma vinet utan att dricka en droppe. Via instruktiva skyltar kan besökaren plocka ihop ett antal angivna örter, rulla ihop och gnida dem i handen, dofta och därefter tugga. Beroende på vad vilken örtblandning man valt så fylls näsan och munnen som om man tagit en rejäl klunk zinfandel eller pinot noir.

Jim Cutchersom är sommelier och ”Certified Wine Educator” är en flera som tar han om alla besökarna.

– Med hjälp av trädgårdens örter och frukter kan vi trollo fram de flesta smaker som förekommer inte bara i vinvärlden utan också det mesta som förekommer på ett matbord.

Mat har också blivit en stor publikmagnet på Kendall-Jacksons anläggning i den lilla byn Fulton. För grupper på minst sex personer ordnas mat och vinkurser som lockar tusentals deltagare varje år.

Anläggningens egen kock ordnar stora och små menyer – förrätter, varmrätter och desserter. Sommeliererna väljer viner och lär ut hur smaker kan kombineras – surt mot sött, fett

mot strävt och beska mot sötma. En skvätt grädde kan rädda en katastrofal smakupplevelse medan för mycket citron kan sänka det finaste årgångsvin.

Kendall-Jackson är därmed en mycket ovanlig vingård. Det finns ingen vinodling att titta på. Det finns heller ingen vinifieringsanläggning att visa upp – den flyttades för flera år sedan till en annan av företagets vingårdar.

– Trots det lockar vi uppemot 100 000 besökare varje år, berättar Nancy Woods som är provningsansvarig för hela Kendall-Jackson. Vi erbjuder naturligtvis traditionella provningar och vi säljer ju vin och vintillbehör i vår butik, men det primära och det som ligger bakom vår framgång är att vi erbjuder en upplevelse. Vi ger besökarna ett minne att ta med hem och njuta av.

Rolf Malm

En dag vid Stanford

DEN KREATIVA KRAFTEN

En web-konferens med tidigare studenter från Scancor (Scandinavian Consortium for Organizational Research) ägde den 30 september rum vid Stanford University.

Keynote speakers var *Dorit Christensen*, PhD och forskare vid Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, som föreläste över ämnet *Changes in passion for one's work after an acquisition*, och *Donnatella de Paoli*, Associate Professor vid Institutt for kommunikasjon - kultur og språk, BI Handelshøyskolen i Norge, som talade om *The Cultural Economy – possibilities and challenges on a national level*.

Dorit Christensen (DC) presenterade sin avhandling om hur man gör "business" med ett meningsfullt arbete. Det handlar om ett mindre företag (Bodaborg) som startats av fem arbetslösa personer. Det är ett företag dit anställda vid andra företag kan komma för att under kreativa former bli lära sig samarbeta. Det är olika konsulter som förser företaget med kunder. DC menar att "creative power" kan bidra till att utveckla företag. Hon menar även att IT och organisation tillsammans kan skapa meningsfulla arbeten men för det behövs solidariska managers. Enligt hennes förmenande behöver man få en bättre balans mellan "thinking" och "feeling".

Donnatella di Paolis (DP) huvudintresse är ledning, organisering och marknadsföring av konst och kultur. Det är många olika slags verksamhet som kan inräknas i den kreativa ekonomin såsom media, mode, fritid, konst och flera av dessa kan utvecklas till ekonomiskt lönsamma företag. DP menar

att den kreativa sektorn är den snabbast växande delen av ekonomin och intresset för den ökar. DP hävdar att kreativa jobb är intressanta jobb som särskilt attraherar de unga. Den kreativa kraften utvecklar även verksamheter inom andra områden som är relaterade till upplevelseindustrin. Dessa jobb är mest växande i städer men hon nämner även Hultsfred och Trollhättan som exempel på orter där verksamhet växt och skapat en hel del jobb. DP anser att möjligheterna inom den kreativa sektorn medför många utvecklingsmöjligheter

- Den kan stärka en regions identitet genom att den producerar mening och ger reklam för platsen.
- Den kan bidra till att bevara lokala språk och lokal kultur.
- Den ger bättre och meningsfulla arbeten till unga.
- Upplevelser förstör inte naturen.

En utmaning för den kreativa sektorn är att utveckla ”incentives” för näringslivet. Det saknas även infrastruktur, kompetens och utbildningsprogram inom området. Vi behöver kanske utveckla en ny syn på människan tror DP.

Både DC och DP menar att det är svårt att få finansiering för nyskapande kreativa projekt.

DP anser att den regionala politiken är betydelsefull i de nordiska länderna. Kreativ verksamhet kan även utgöra en resurs för andra verksamheter i regionen.

Tiiu Soidre

NÄTVERK MED FLUGPAPPER

Dagen därpå presenterade Camilla Huang, PhD, Director of the Wallenberg Global Learning Network, under rubriken *Overview of WGLN program; Technology in Education* sitt nätverk.

Han beskrev övergripande vad Wallenberg Global Learning Network är för något. Man skulle kunna kalla det för en mötesplats där IT möter lärande i en tvärvetenskaplig smältdegel med svensk-amerikanska förtecken.

Här utvecklas IKT-relaterade, flexibla metoder för studier, undervisning, projektsamarbete och forskning där de engagerade parterna förenas av att man befinner sig på långa avstånd från varandra och/eller vill använda IT-verktyg för att genomföra verksamheten.

WGLN:s verksamhet vilar på några grundpelare:

- Samarbete mellan Stanford och Sverige
- IT i undervisning, utbildning och forskning
- Tvärvetenskapliga projekt
- Utveckling av pedagogiska metoder för kunskapsöverföring – ”lab-to-learner”

Ett övergripande mål för WGLN är att utveckla metoder och arbetssätt för att hjälpa elever, studenter och doktorander att uppnå bästa möjliga resultat i lärandet.

Pedagogik och IT utgör den gemensamma kärnan i WGLN:s verksamhet men med tillämpning i alla tänkbara ämnesområden. Projekt och forskare knutna till WGLN representerar således en mängd olika discipliner – allt från matematik och fysik till historia, datavetenskap och medicin. Man samarbetar med flera olika lärosäten i Sverige.

Några aktuella projekt nämndes och presenterades kort:

- LETS GO: Learning Ecology with Technologies from Science for Global Outcomes
- Talking and Seeing Math in Games
- Inquiry to Insight: Investigating Environmental Problems (I2I)
- Wii-mote Science: Teaching the Laws of Nature with Physically Engaging Video Game Technologies

Cammy Huang visade också flera exempel på hur man arbetar med tillämpning av IKT i samarbetet inom projekten – hur kunskap kan utvecklas och utbytas på nya sätt och möten hållas med teknik som ger deltagarna en känsla av att befinna sig i ett gemensamt sammanhang och rentav ett gemensamt rum.

Studenter och forskare i de olika projekten kan studera

gemensamma problem med gemensamma verktyg – samtidigt över nätet – och utveckla kunskap tillsammans trots långa geografiska avstånd.

Huang betonade att de förbättrade möjligheterna att kommunicera via IT också bidrar till kulturmöten och ökad förståelse över nations- och kulturgränser – som ett mervärde utöver själva studie- och forskningsresultaten.

Resurserna inom WGLN fungerar som ett attraktivt ”flugpapper” för de studenter, lärare och forskare på Stanford som vill ta till sig och använda nya IT-verktyg och IT-medier i sina studier, sin undervisning och sin forskning. Här utvecklas metoder och byggs ny kunskap.

Enligt Huang är det ett medvetet nyskapande och ganska krävande arbete att upprätthålla och vidareutveckla de IKT-relaterade resurserna inom WGLN i relation till studenter, lärare och forskare. Det är, menade hon, av avgörande betydelse att det finns tillgänglig och engagerad IT-personal, att verktygen är lättillgängliga och användarvänliga och att utrustningen alltid fungerar. IT-personalen måste vara flexibel och väl införstådd med användarnas kunskap. På sikt ska individens utveckling och förtroendet med verktygen leda till att verktygen blir en del av vardagsrutinen och att det blir ”naturligt” att distansundervisa, forska och samarbeta via IT-hjälpmiddel.

Lena Lindhé

Makten över framtiden

NÄSTA FÖRELÄSARE VAR Matthieu Lardeau, doktorand vid ESSEC Business School och Fulbright Visiting Scholar vid SCANCOR, och hans ämne The managerialization of journalism. An illustration of the institutional change in the creative and intellectual industries.

SCANCOR står för Scandinavian Consortium for Organization Research och är en stiftelse som stöder organisationsforskning i internationellt samarbete mellan Stanford och de skandinaviska länderna. Stiftelsens huvudmän är ett antal lärosäten i Skandinavien samt några samarbetspartners i andra europeiska länder. Det senare är förklaringen till varför en doktorand från en handelshögskola i Paris kan verka inom SCANCOR.

Matthieu Lardeau fokuserar i sitt avhandlingsarbete på att undersöka vad som sker när ~~publeistiska~~ företag såsom dagstidningargenomgår organisations- och kulturförändringar på grund av en ökad marknadsorientering. Han studerar vad som sker på "redaktionsgolvet" och på ledningsnivå när marknadsaspekter tillåts influera det journalistiska arbetet i högre grad än vad som traditionellt är fallet inom dagspress. Vad händer med journalistiken? Hur fungerar ledarskapet? Vad kan journalisterna och vad bör de kunna?

Hans studie handlar om fransk dagspress men rönen kan nog sägas vara applicerbara på dagspress i de flesta västliga demokratier.

Fransk press har enligt Lardeau av tradition karakteriserats av några nyckelfaktorer:

1. Politik och journalistik har varit intimt förbundna

med varandra. En tidnings politiska färg har påverkat det journalistiska arbetet på tidningen och ofta även hela organisationen.

2. Journalistkåren är enligt Lardeau "under-professionaliserad" och består av en samling individualister som haft svårt att hitta hem i en yrkesroll präglad av den inbyggda konflikten "Är jag fri konstnär eller är jag anställd?"
3. Journalisterna har aldrig behövt förhålla sig till tidningens affärsmodell utan tillåtits utföra sitt arbete utan att befatta sig med textidningens annonsavdelning.

Lardeaus utgångspunkt är att den "kreativa industrin" måste förhålla sig till marknads- och managementfrågor i högre grad än tidigare, för att kunna överleva och spela en roll i en marknadsekonomi. Detta gäller inte minst för dags-tidningsföretag, menar han. Det blir allt svårare för små, självständiga dagstidningar att överleva. Nya investerare går in och köper upp tidningar och har också ambitioner att påverka affärsmodellen för hur tidningarna drivs.

Dessa strömningar är på väg att förändra hela värdegrunden för det journalistiska arbetet, påstår Lardeau. Den nya typen av ägare vill "modernisera" organisation och arbetssätt på tidningarna. Detta skapar konflikter och får till resultat att tidningarnas personal verkar i en vardag där det kohandlas friskt mellan de marknadsmässiga och de journalistiska målen.

Historiskt är det givetvis så att ägare alltid har strävat efter att tjäna pengar på publicistisk verksamhet. Men från att ha haft ägare eller ägarkonstellationer som brunnit för det publicistiska uppdraget blir det idag allt vanligare att tidningar och tidningskoncerner ägs av aktörer som saknar detta uttalade intresse. Man har snarare ett renodlat marknadsfokus i sina investeringar. Den nya typen av ägare vill införa andra värden än de traditionellt publicistiska och strävar ofta efter att integrera tidningarna med annan affärsverksamhet i koncernen. Systemskiftet är ett faktum.

Vad innebär då detta systemskifte?

Matthieu Lardeau konstaterar att man kan skönja ett tydligt mönster: de journalistiska värdena tappar mark och marknadslogiken tar över.

Hur kan man hantera marknadslogikens inträde på nyhetsredaktionerna?

Enligt Lardeau spelar nyhetscheferna en nyckelroll. Nyhetschefen är ofta en person som ”tagit jobbet för att få högre lön”. Han eller hon är trängd mellan journalisterna och ledningen, saknar relationer med marknadsfolket och har inte fått någon chefsutbildning. Nyhetscheferna behöver, menar Lardeau, utbildas och deras roll behöver tydliggöras för att de ska kunna utföra sitt jobb på ett bra och konstruktivt sätt i det nya scenariot.

Lardeau menar även att alla journalister behöver rustas bättre i marknads- och managementfrågor för att klara sina jobb i en förändrat medielandskap. Detta kan ske genom att journalistutbildningarna tar upp dessa frågor mer aktivt och genom att ge yrkesverksamma journalister kompetensutveckling på området. Istället för att journalistkåren sätter sig till motvärn mot hela utvecklingen, bör den lära nytt och lära mer och bli en medveten aktör som är med och styr utvecklingen, framhåller Lardeau.

Matthieu Lardeau påpekar slutligen att slutsatserna i hans studie enligt hans mening går att överföra på andra kreativa näringar än dagstidningsföretag. Det ökade just-in-time-tänkandet, en ständig press och osäkerhet om framtiden, konflikten mellan den egna integriteten och företagets ekonomi är aspekter som präglar många kreativa verksamheter.

Lösningen är enligt Lardeau att lära mer, sätta sig in i målgruppens förväntningar och ”ta makten över framtiden”.

Lena Lindhé

Explosionen i Silicon Valley

I EN AV föreläsningarna som gruppen deltog i på Stanford University den 1 oktober diskuterade [Professor William Miller](#) Stanfords påverkan på Silicon Valley och teknologiutveckling och entreprenörskap i regionen i ett historiskt perspektiv.

Professor Miller har bakom sig inte bara en lång akademisk karriär på de tekniska innovationernas område. Han har även ett förflutet som entreprenör inom IT-branschen i Silicon Valley. En betydande del av hans forskning har handlat om hur kreativa miljöer för forsknings- och affärsverksamhet utvecklas.

I sin föreläsning diskuterade han den tekniska [utveckling](#) inom data och informatikområdet och vilka faktorer som möjliggjort och kommer att krävas för en fortsatt utveckling av området. Utgångspunkten för föreläsningen var företags- och forskningsutvecklingen i Silicon Valley och varför just detta område lockat till sig kreatörer och forskare. Exempel på framgångsrika företag som startats i området är bl a Apple och Microsoft.

I en historisk exposé identifierade Miller ett antal perioder som på olika sätt kännetecknat teknikutvecklingen. Den första perioden var 1890-1940, då telegrafan och radion slog igenom – och därmed också den teknik som låg till grund för den fortsatta utvecklingen av tele och IT-området. Det egentliga genombrottet för det vi idag menar med IT, nämligen PC-utvecklingen, skedde åren 1980-1990. Det var under detta årtionde som Apple med sin Mac och Microsoft kom att lägga grunden för sin marknadsdominans. Den tekniska utvecklingen

har därefter skett i en närmast explosiv fart. Under 2000-talet har teknologin utvecklats inom mobiltelefonin som i sin tur möjliggjort en utveckling av Internet. Nu är det New Tech som är ett av de största ekonomiska tillväxtområdena i ett globalt perspektiv.

Att just Silicon Valley varit framgångsrik beror på en kombination av ekonomiska resurser, forskare och entreprenörer, där förmågan till att kapitalisera forskningsresultat varit ett framträdande drag. Miller redogjorde för ett antal avgörande faktorer och framträdande drag som återfinns i Silicon Valley. En avgörande förutsättning är att politiker skapar goda ekonomiska och sociala förutsättningar via skatte- och utbildningspolitik som i sin tur genererar forskningsmiljöer och ett företagervänligt klimat.

En andra faktor är att det finns god tillgång till riskkapital, vilket är en förutsättning för att arbeta med produkter som inte ger återbäring på kort utan på längre sikt. En flexibel och mobil arbetsstyrka är ytterligare en viktig förutsättning, ~~dvs~~ området måste kunna locka till sig de mest kompetenta experterna och medarbetare från andra delar av USA och världen. En förutsättning för detta är att området måste erbjuda bra livsvillkor eller sk high quality of life. En ytterligare förutsättning i dagsläget är att utveckla globalt nätverk av forskare och entreprenörer.

Professor Millers tes var att det ~~bl.a.~~ var dessa faktorer som bidragit till att Silicon Valley blivit ett kreativt område, som i sin tur lyckats lockat forskare och entreprenörer att flytta till området. Miller avslutade sin föreläsning med att diskutera Silicon Valleys framtid i förhållande till områden som idag växer fram i speciellt i Kina.

Roger Blomgren

Vikten av gränsöverskridande

DEN 1 OKTOBER var vi inbjudna till Art Department, Stanford University. Vi mötte där professor Vinograd, ansvarig för avdelningen, samt professorerna Richard E Vinograd, Pavle Levi och Scott R Bukatman som representerar området Film och Media

Kristian Berg presenterade syftet med besöket i Kalifornien. Gruppen gavs därefter en kort presentation av avdelningen vilken engångsbildades i samarbete med universitetets museum, med inriktning mot konsthistoria, måleri och skulptur. Under senare år har man expanderat inom medieområdet och, utifrån digitalt fotot och film, även inom "Digital Arts". För att utveckla filmen och ge denna en central placering inom den konstnärliga fakulteten gick man samman inom litteratur- och konsthistoria. Detta har medfört en utveckling kring nya uttrycksmedel och nya format.

Stanford inledde sin verksamhet på film- och medieområdet förhållandevis sent. De tre professorerna anser området fortfarande vara relativt outvecklad.

Professor Levi menar att den viktigaste utvecklingen har varit interaktionen mellan det praktiska hantverket inom filmen och konstutövandet och de mer akademiskt inriktade delarna. Att man skapat en utvecklande laborativ miljö har betytt mycket för dokumentärfilmen som tidigare fanns inom avdelningen för kommunikation. Nya media och konsten har också utvecklats genom att finnas nära varandra. Att bygga broar och utveckla samverkan med museet har trots spänningar mellan de olika områdena varit betydelsefullt.

Det är viktigt, menar professor Levi, att man befinner sig

utanför Los Angelesområdet – med tanke på den platsens filmhistoriska bakgrund. Stanford med närheten till San Francisco är inriktad på den oberoende filmen och på de kreativa dokumentärerna.

ArtDepartment på Stanford strävar efter gränsöverskridande samverkan på flera områden. Genom kommunikation och brobyggande mellan dess konstnärliga områden och de projekt som studenterna driver vill man även bygga broar med hela den akademiska världen på universitetet, med till exempel både teknologi och medicin*.

Vi måste ha sett den senaste filmen, förklarade Bukatman och Levi, läst den senaste boken, veta vems som är mest intressant inom de olika konstformerna så att universitetet kan engagera spännande gästlärare och ta vara på den senaste kunskapen som finns bland aktiva utövare inom t ex filmens område. Interaktionen mellan aktiva utövare och den akademiska världen är av speciellt stor betydelse för Stanford med dess tydliga forskningsprofil. ”Kom ihåg, här kommer forskning först, att producera kunskap”, sade professor Levi.

Forskningsmedlen har ökat inom flera områden bland annat inom serietecknandet och här ser man övergångar till dokumentärfilmerna och animation och mer av ”cross pollination”. Möjligheterna för kreatörer inom media är stora på Stanford.

Genom universitetets tydliga forskningsinriktning är resurserna för lärare och för forskningen på Stanford betydande, vilket skapar stora möjligheter för lärarna. Här finns fantastiska lärare med en entusiasm för att lära ut som är på en mycket hög nivå, menar professorerna Bukatman och Levi. Detta skiljer universitetet från den enskilda konstskolan, tillade professor Vinograd.

Det som sker inom konsten sker på många olika platser idag, påpekade Vinograd, och det hittar inte alltid till klassrummet

* Under studieresan till Kalifornien ~~har~~ den betydelsefulla samverkan mellan ”Art and Science” ~~förts~~ fram i många sammanhang.

av sig självt. Det är vårt ansvar att fånga upp detta och ta det till studenterna. I San Fransisco med sina subkulturella uttryck är det mycket inom t ex performancekonsten som utvecklas, vilket kan vara en injektion för övriga konstområden.

Vi på Stanford har också hjärtat i historia och konsthistoria med interkulturella intressen, fortsatte professor Vinograd. Det är viktigt för framtiden. En utmaning finns inom den digitala utvecklingen och dess on-line kommunikation, där frågan är hur vi håller kvar känslan av det materialiserade.

Vad gäller utmaningen inom filmområdet menade både han och hans kolleger att det finns en fara i att fokusera för mycket på att göra en film, på "filmmaking". Vi måste känna våra rötter, vår filmhistoria. Speciellt som filmen är ung måste vi lära ut den klassiska delen. Många skolor lär ut det senaste inom den digitala utvecklingen men få av dagens studenter har sett Fellinis filmer. Allra sist väljer man kursen i stumfilm.

Studenterna frågar efter kunskaper om det allra senaste, men ingen frågar efter kurser i renässanskonsten. Speciellt magisterstudenterna är väldigt medvetna i sina val av kurser och vilka lärare man vill ha. Vi för samtal kontinuerligt med alla studenter för att kunna påverka och medverka till att de har en bredd av lärare de får sin undervisning av säger professor Bukatman.

"Filmakademierna har förändrats i Europa också, alla måste vara specialister men ingen kan grunden," konstaterade professor Levi. "Här på Stanford har vi gjort ett medvetet val. Vi vill ge en god bas och förankring i historien."

"Ytterligare något vi är angelägna att ge filmstudenterna är möjligheterna att skapa nätverk och kontakter med branschen. Möjligheterna att visa upp sig och synas, att skapa nätverk och interagera med verksamma i branschen har stor betydelse för studenternas möjligheter i framtiden. Vi inom lärarkåren måste veta vem/vilka studenterna ska exponeras för just idag, till vilka vi ska leda dem, trots att alla inte vill bli exponerade för världen utanför.

Kanske ska man inom filmens område först lära sig hantverket själv för att sedan komma till universitetet för att fördjupa sina kunskaper utifrån hur vi ser på lärandet.”

Professor Vinograd berättade att man inom avdelningen är öppen för studenter som vill utveckla kreativa experiment och pröva sig fram inom olika konstformer samt att detta tidigare varit ett starkare område inom musiken än inom film och media.

Avslutningsvis poängterade de tre professorerna samstämmigt konstens roll som fundament för det kreativa tänkandet, och de underströk också att interaktionen mellan konsten och övriga vetenskaper ökar det kreativa tänkandet inom samtliga områden.

Louise Martin

Dreamwork area

MED HJÄLP AV Mark Johnson, professor i konst vid San Francisco State University, får vi fredagen den 2 oktober stifta bekantskap med några av aktörerna i film- och animationsbranschen i the Bay Area. Vi tillbringar en förmiddag i The Presidio som är ett gammalt militärt område i utkanten av San Francisco med utsikt mot the Golden Gate. Vår värd, Mark Johnson, och den svenska generalkonsuln i San Francisco, Barbro Osher, inleder. Mark berättar om det samarbete som håller på att växa fram mellan San Francisco och Västra Götaland. Något som Barbro Osher understryker betydelsen av i sin presentation. Förmiddagen avslutas med ett besök på det helt nyöppnade Walt Disney Family Museum.

Här följer referat av presentationer av några inbjudna huvudtalare.

Graham Leggat, verkställande direktör, San Francisco Film Society

San Francisco Film Society (SFFS) startade som en årlig filmfestival redan 1957. För ett antal år sedan Graham Leggat tillträdde sin befattning insåg man behovet av att bredda verksamheten för att få den att leva vidare runt. Idag är filmfestivalen en del av en bred verksamhet som består av olika publika program året runt. SFFS utbildar, underhåller och berikar en bred publik med program och aktiviteter på fyra områden. Man vill fånga det internationella, undervisa Bay Areas ungdomar, hylla Bay Area film och media samt utveckla och forska kring nya media

och digital teknik. SFFS erbjuder också ett så kallat Filmmaker Service Program som innefattar professionell utveckling, stöd till produktion, stöd och vistelsemöjligheter för filmare i San Francisco, publikationer och evenemang för nätverkande och information.

Genom den här breda verksamheten har man nära kontakt med lokala filmtalanger. Organisationen har utvecklats till en internationell modell för hur man kan organisera ett samhällsengagemang genom att använda filmens gränslösa förmåga som konstform och medel för att påverka social utveckling.

SFFS är en ideell verksamhet som finansieras genom medlemsavgifter, donationer och sponsorer.

Webbplats: <http://www.sffs.org/>

Steven Okazaki, dokumentärfilmare

Steven Okazaki har en otrolig förmåga att beröra oss i sin presentation. Han är en storyteller av högsta klass. Han berättar att han aldrig medvetet har jobbat för att bli dokumentärfilmare. Det var när han hjälpte sin syster med ett större arbete om personer som överlevt Hiroshima som han fann en historia som ville bli berättad. Det finns många historier kring offren och om själva bomben men få om dem som överlevt. Det var framför allt de överlevande själva som hade flytt till San Francisco och bildat en förening som ville att han skulle berätta deras historia. Hans syster lade däremot ner sitt arbete. Steven har blivit nominerad till fyra Oscar för sina filmer som tar upp viktiga men svåra ämnen. Förutom Hiroshima har han gjort filmer om Röda khmerernas fängelse i Kambodja och om interneringslägren för japanska amerikaner under andra världskriget. Den sistnämnda blev han belönad med en Oscar för. Steven pratar till stor del och på olika sätt om att man måste hitta just historier som vill bli berättade. Han tycker också det är viktigt att bredda sig som filmare och just nu samarbetar han med konstvetare kring en film som utforskar asiatisk-amerikansk konsthistoria.

Jim Conrads, Outreach Supervisor, Dreamworks Animation

Med stora framgångsrika företag som Dreamworks och Pixar har San Francisco blivit ett av den animerade filmens viktigaste centra. Dreamworks har gjort flera världsberömda filmer som bland annat Shreck och Kung Fu Panda. Kritikerna säger att Dreamworks till skillnad från Pixar mest har nått sin framgång genom att använda kända skådespelare och arbetar mindre med teknik, karaktärer och berättelser. Det är nog inte något som Jim Conrads skulle skriva under på när han berättar om Dreamworks utveckling. Jims berättelse är snarare en framgångssaga om ett kreativt och tekniskt världsledande animationsföretag. Företaget jobbar efter en långsiktig strategi för att utveckla studion och tekniken. Han pratar om tekniken och konstens/kreativitetens symbiotiska förhållande och om hur Dreamworks hela tiden har arbetat för att utveckla båda.

Jim ansvarar för Dreamworks så kallade Outreach Program. Programmet handlar om att kommunicera med utbildningar inom konst, animation och datagrafik för att få reda på vad studenterna lär sig och vad studenterna. Programmet syftar till attraktiva studenter som tagit examen inom konst, illustration, datagrafik, design, animation och media. Programmet vänder sig både till studenter i Nordamerika och till studenter i det som man kallar "over seas". Genom programmet kan Dreamworks identifiera och coacha studenter för att bli intressanta för ett första jobb på företaget. Studenterna kan plockas direkt från skolan till flera olika typer av anställningar inom företaget och det finns specialprogram för särskilda kunskaper som till exempel "The Story Training Initiative", "The FX Challenge" och "The Character TD Challenge". Dreamworks publicerar flygblad och tryckt information om programmets olika delar, om vad som krävs för att jobba inom branschen och hur man kan bli en del av ett Outreach program.

Webbplats: <http://www.dreamworksanimation.com/>

The Walt Disney Family Museum

~~— där drömmar blir verklighet~~

Dagen innan vi gör vårt besök i the Presidio har ett helt nytt museum öppnats i området. Museet som vid den här tiden är mycket uppmärksammat i media speglar den tecknade filmens okronade ~~konungen~~ Walt Disneys liv. Museet är redan innan det ens riktigt kommit igång en succé och den närmsta tiden är biljetter till stor del redan uppbokade. Museet är uppbyggt av familjens och företagets historiska material i ljud och bild och Walt Disneys dotter är mycket engagerad i verksamheten. Museet berättar kanske för omvärlden inte helt kända historier om Walt Disneys karriär. Vi får till exempel lära oss att hans företag gick i konkurs åtminstone en gång innan framgången började ta fart. Berättelsen är upplagd i kronologisk ordning och visningstekniken blir mer och mer avancerad ju längre fram i tiden man kommer. Det är generellt ett modernt museum som utnyttjar den tekniska utvecklingens möjligheter på ett smakfullt, kreativt och intresseskapande sätt. Museet levandegör historierna genom att låta före detta medarbetare berätta om dåtidens teknik i inspelade intervjuer och genom att man själv får prova olika metoder. Förutom Walts liv visar museet den animerade filmens utveckling och speglar en inte så ofta avporträtterad industris historia. Vårt besök tillåter bara en kort vistelse men hinner ge ett intryck av ett mycket intressant och väl uppbyggt museum.

Jenny Jernberg

Webbplats: <http://disney.go.com/disneyatoz/familymuseum/index.html>

Appendix

REVÅST Study Visit Tour to California – Contact information

LOS ANGELES

Consulate General of Sweden

Address: 10940 Wilshire Blvd, Suite 700, Los Angeles CA 90024
Carl Magnus Hyltenius, Consul General
Niklas Wiberg Consul (Ph. 1.310.753.3565)
Sara Vahabi (Ph. 1.310.473.1495)
Anna Carin Thomér Consul Business Promotion and Investments;
IT, Biotech, Environment Technology (Cell (1) 310-409-3589
Direct work (1) 310-824-4721
E-mail: annacarin.thomer@foreign.ministry.se

The consulate general was closed during autumn 2009.

Museum of Contemporary Art/MOCA

Address: MOCA GRAND AVENUE, 250 South Grand Avenue, Los Angeles, CA 90012
<http://www.moca.org>

GETTY Museum

Address: 1200 Getty Center Dr, Los Angeles, CA 90049
<http://www.getty.edu>
http://en.wikipedia.org/wiki/Getty_Center

Arts Council

Address: 1055 Wilshire Blvd, Suite 800, Los Angeles, CA 90017
<http://www.lacountyarts.org>

Los Angeles Philharmonic , LA Phil

Address: 151 South Grand Avenue, Los Angeles, CA 90012. Cross streets:
Grand Avenue at 2nd Street in Downtown LA

Volvo Monitoring and Concept Center (VMCC)

Address: 700 Via Alondra, Camarillo (strax utanför Los Angeles) CA 93012
Björn Wessman, President & General Manager, Ph. direct 1-805-388-0399
extension 21, Cell 1-805-340 3082, Email: bwessman@volvocars.com
Länk:<http://www.cardesignonline.com/design/case-studies/volvo-concept-center/index.php>

Göran Eriksson, CEO and founder of the company esi Techtrans Inc. (www.esitechtrans.com) as well as Invest in Sweden Agency's (ISA) (www.isa.se) representative in California' (Culver City)

City of Los Angeles City Hall, Planning Department

Address: Office of the Mayor Antonio R.Villaraigosa, City Hall, 200 North Spring Street, Room 303, Los Angeles CA 90012
Meeting with Deputy Mayor for the Environment David Freeman and Deputy Mayor for Transportation Jaime De la Vega [a](#)
<http://lacity.org/lacity>

City of Los Angeles Traffic Surveillance System (ATSAC) Center Tour

Address: City Hall East – Level P4 [a](#)
<http://trafficinfo.lacity.org>

Los Angeles Metropolitan Transportation Authority, (MTA) Bus Operations Control Center Tour

Address: MTA Headquarters, One Gateway Plaza, CA 90012

More information:

Economic Development Los Angeles
<http://mayor.lacity.org/Issues/EconomicDevelopment/index.htm>

Transportation Los Angeles
<http://mayor.lacity.org/Issues/Transportation/index.htm>

Environment Los Angeles
<http://mayor.lacity.org/Issues/Environment/index.htm>

Clean Tech Los Angeles
<http://mayor.lacity.org/Issues/CleanTech/index.htm>

SAN FRANCISCO

Consulate General of Sweden

Address: 100 Montgomery Street, Suite 2175, San Francisco, CA 94104 (cross street Bush). Ph: 1.415.788-2631
<http://www.swedenabroad.com/sanfrancisco>
Barbro Osher, Consul General (Ph. 1.415.989.6115)
Residence: 611 Washington Street, Apt 2601 (cross Street Montgomery)
Kristina Bunger (Ph. 1.415.788.2734, cell phone 1.415.272.77.22)
kristina.bunger@consulateofsweden.org

Swedish Trade Council

Address: 100 Montgomery Street, Suite 1080, San Francisco
Phone: 415-835 3000
Sofie Gyllenhammar, Office Manager
sofie.gyllenhammar@swedishtrade.se

Karin Widegren, ITPS, San Francisco, environmental specialist
karin.widegren@growthanalysis.se
Karin Widegren is now back in Sweden.

Swedish-American Chamber of Commerce,
Nils Welin, chairman
NWelin@cypress-security.com

Bay Area Council Economic Institute, Sean Randolph
<http://www.bayeconfor.org/>

Sciss Inc. provides software visualization platform designed to provide planetaria with the means to show science and astronomy. It is a recently established company in San Francisco with its roots in Linköping.
Jonas Lindqvist, President

Mikael Sjöblom, CEO Euro office entrepreneur as well as owner of the vineyard Sjoebloom Winery in Napa
<http://www.sjoebloom.com/>
mike@sjoebloom.com

Stanford University
<http://www.stanford.edu/>

SCANCOR - Scandinavian Consortium for Organizational Research
Address: 531 Ceras Building, Stanford University, Stanford/San Francisco, CA 94305-3084
<http://www.scancor.org>
Annette Eldredge (Ph. 1.650.723.2105)
eldredge@stanford.edu

Stanford University, Wallenberg Hall, Gold and Honey Rooms, 4th floor, Stanford

Mark D Johnson, professor at San Francisco State University Fine Arts Gallery
Ph. 1.415.338.1017/1.415.338.6535
Ph. 1.415.509.7942
mailto:gallery@sfsu.edu

Kendall-Jackson Visitor Center
Sonoma County Wine
Address: 5007 Fulton Road, P.O. Box 296, Fulton, CA 95439
<http://www.kj.com/visit/>

Hayes Street Grill

Address: 320 Hayes Street (between Gough and Franklin Streets), San Francisco, CA 94102. Ph. 1.415.863.5545

The new Walt Disney Family Museum

The museum of character in the Presidio of San Francisco, Mesa Street
<http://disney.go.com/disneyatoz/familymuseum/index.html>
<http://www.sfiff.org/about/directionss.html>

The San Francisco Film Society

Address: the Presidio offices of San Francisco, 39 Mesa Street, Suite 110
Url link to the San Francisco Film Society's Animation Festival: <http://www.sffs.org/screenings-and-events/fall-season/sf-intl-animation-festival.aspx>
Contact person: Graham Leggat, CEO San Francisco Film Society

Pixar Film

Address: the Presidio of San Francisco

Dreamworks Animation

Address: the Presidio of San Francisco
Contact person: Jim Conrads, Outreach Supervisor
<http://www.dreamworksanimation.com>

Lucas Film

Address: the Presidio of San Francisco

ILM (Industrial Light and Magic)

Address: the Presidio of San Francisco

San Francisco Planning Department,

Address: 1650 Mission Street, 4th floor, San Francisco (south of Market Street)

Contact person: Ozzie Taeb, email ozzie.taeb@sfgov.org

Meeting with Planning commissioner Bill Lee, Citywide senior planner, David Alumbaugh, Community Development/citywide Division Planning staff
Kearstin Dischinger.

The Board of Regional Research in West Sweden

PARTICIPANTS IN THE REVÄST DELEGATION FROM WEST SWEDEN

The family name of each participant is written in capital letters.

Participants and Organisation Committee of the study tour to California USA:

Mr. Olof BLOMQVIST (member of the Organisation Committee)

Senior adviser, University West

Postal address: SE-461 86 Trollhättan, Sweden

Phone: +46 520 22 3006, Fax: +46 520 22 30 99

e-mail: olof.blomqvist@hv.se,

www.hv.se

Mrs. Gun NORDSTRÖM (member of the Organisation Committee)

Information Secretary, Reväst – the Board of Regional Research in West

Sweden -, School of Business, Economics and Law at Gothenburg University

Postal address: Box 630, SE-405 30 Göteborg, Sweden

Phone: +46 31 786 44 15

e-mail: revast@handels.gu.se, www.handels.gu.se,

www.revast.org.gu.se

Mr. Lars NORDSTRÖM (member of the Organisation Committee)

Professor Emeritus in Human and Economic Geography at the School of
Business, Economics and Law at Gothenburg University,

Chair of Reväst – the Board of Regional Research in West Sweden

Political assignments:

Chair of the Cultural Affairs Committee of Region Västra Götaland

Member of the Regional Council of Region Västra Götaland

e-mail: Lars.Nordstrom@geography.gu.se

www.gu.se

www.vgregion.se

Mr. Kristian BERG

Director of the Cultural Affairs

Region Västra Götaland

Mr. Roger BLOMGREN

Administrative official of the Cultural Affairs

Region Västra Götaland

Mrs. Ann-Charlott EKLUND

Administrative official of the Cultural Affairs

Region Västra Götaland

Mr. Nils-Gunnar ERNSTSON

Managing Director

The Göteborg Region Association of Local Authorities (GR)

Mr. Dan FRÖBERG

Administrative official of the Cultural Affairs
Region Västra Götaland

Mr. Mats GRANÉR

Director Analysis and Evaluation, Regional Development
Region Västra Götaland

Mrs. Jenny JERNBERG

Communication and Public Relation of the Cultural Affairs
Region Västra Götaland

Mr. Thomas JUNGBECK

Chief Executive Officer
Association of Local Authorities in Skaraborg

Mrs. Lena LINDHÉ

Press Director, University West, Trollhättan

Mr. Rolf MALM

International Coordination & Marketing of the Cultural Affairs
Region Västra Götaland

Mrs. Louise MARTIN

Production & Training, Film i Väst
Trollhättan Sweden

Mrs. Benita NILSSON

Marketing Director Nordic Watercolour Museum
Skärhamn, Tjörn

Mr. Arne NILSSON

Skärhamn, Tjörn

Mrs. Helena L. NILSSON

Director Research and Development, Regional Development
Region Västra Götaland

Mrs. Tiia SOIDRE

Associate professor Gothenburg University

Mr. Bertil TÖRSÄTER

CEO Regional Development
Region Västra Götaland

REVÄST is a forum and a network for regional research within and beyond Sweden. The organization operates as a line of communication between researchers and the community with a strong focus on western Sweden. One of several objectives is to learn and seek international comparisons. This in order to develop a comparative approach informed by international experience.

Organization Committee for the Study Visit Tour:

Lars Nordström, REVÄST Chair, Professor Emeritus, Gothenburg University,
lars.nordstrom@geography.gu.se or lars.e.nordstrom@vregion.se

Gun Nordström, Information Secretary at REVÄST

gun.nordstrom@geography.gu.se

Olof Blomqvist, REVÄST Board Member, President Emeritus and Senior Advisor, University West

olof.blomqvist@hv.se

REVÄST Study Visit Tour to California

September 25th – October 4th 2009

Visiting Los Angeles: September 25th - 29th - Visiting San Francisco:

September 29th - October 3rd

PROGRAM OVERVIEW

FRIDAY

September 25th

Arrival Los Angeles (via Stockholm and Chicago) at 5:42 P.M. Hotel: Comfort Inn City Center, 1710 West 7th Street, Los Angeles. Evening free.

Departure Landvetter Air-port at 8:20 A.M.

Seminar on "Higher Education in the USA" at the Swedish Consulate 10:00-12:00 A.M. A representative from an American university will give a presentation followed by a discussion.

SATURDAY

September 26th

Museum of Contemporary Art/MOCA and an evening activity (both optional)

SUNDAY

September 27th

Sightseeing Tour

(probably 2-3 h)

Getty Museum 14-17 and an evening activity (both optional)

MONDAY

September 28th

Seminar at the Swedish Consulate 9:30-12:00 A.M. :

- "Culture as a Business Oppor-tunity" with invited presenters from
- UCLA Anderson School of Management, Entertainment and Media Management Institute
- New American Vision
- MusExpo

Immediately after the seminar the Consul General Carl Mag-nus Hyltenius will host a lunch for the Swedish delegation.

Apx 2:00 P.M. Transport from the Swedish Consulate to Volvo Monitoring and Concept Center (VMCC), 700 Via Alondra Camarillo.

4:00 – 6:00 P.M. Meeting with Mr. Björn Wessman, President & General Mana-ger and his colleagues: How does Volvo look upon envi-ronment and transports in the future. The importance of the location of VMCC in California etc. (optional) TBD

Study visit at Sundance Insti-tute -non profitable organi-ization dedicated to support and inspire independent film and theatre (optional). TBD

Evening free.

Departure from Los Ang-eles 8:36 P.M. with arrival in San Francisco 9:50 P.M. Hotel: The Renoir Hotel,

45 McAllister Street, San Francisco, California 94102

10.30 A.M. Study visit and meeting with the manage-ment of Los Angeles Philar-monic Orchestra (optional).

Study Visit at Arts Council (optional). TBD

Apx 8:00 A.M. Transport from our hotel to the Office of the Mayor Antonio R. Villaraigosa, City Hall, 200 North Spring Street, Room 303

9:00 – 10:00 A.M. Meeting with Deputy Mayor for the Environment David Freeman and Deputy Mayor for Trans-portation Jaime De la Vega. A study of the system of City of Los Angeles Traffic Surrveiance System (ATSAC). Briefing on the city's priorities regarding environment and sustainable transports and the implantaion of the plan "The Greening of LA".

10:00 – 11.00 A.M. City of Los Angeles Traffic Surrveiance System (ATSAC) Center. Tour at City Hall East – level P4

11.00 – 12.00 A.M. Los Angeles Metropolitan Transporta-tion Authority (MTA) Bus Operations Control Center. Tour at MTA Headquarters, One Gateway Plaza

12:00 Transport to Culver City

1:00 – 3:00 P.M. Lunch, presentation and discussion with Mr. Göran Eriksson, Managing Director and founder of the company esi Techtrans Inc. MR Eriksson is also the repre-sentative in California for Invest in Sweden Agency (ISA).

3:00 P.M. End of program (Optional) TBD

TUESDAY

September 29th

Seminar at 9:00-12:00 A.M. at the Swedish Trade Council, 100 Montgomery Street, Suite 1080 (the same building as the Swedish Consulate).

"Innovation and Growth in Times of Crises and Opportunities" with invited presenters from:

- The Bay Area Council Economic Institute
- The Swedish Trade Council
- The Swedish Consulate General
- SACC, The Swedish-American Chamber of Commerce
- Growth Analysis (ITPS)
- Representative from Business/Entrepreneurship

Immediately after the seminar the Consul General Barbro Osher will host a lunch for the Swedish delegation.

Culturism - Study visit at Kendall-Jackson Visitor Center in Fulham (departure directly after lunch 13:30 P.M.)

Back in San Francisco - approx 8.30 pm

WEDNESDAY

September 30th

THURSDAY

October 1st

Stanford University 08:15 A.M.- 5:00 P.M. Study visit and a seminar with invited presenters from:

- SCANCOR, Scandinavian Consortium for Organizational Research
- Researchers from Stanford University (journalism, film and art)
- NOVA (employment and training agency) The seminar includes a web conference with researchers from Scandinavian countries.

There will be a lunch at Stanford University Faculty Club. A campus tour is also planned.

8 P.M. dinner with representatives from the cultural sector at Hayes Street Grill 320 Hayes Street.

FRIDAY

October 2nd

Visit to San Francisco Film Society, the Presidio, 39 Mesa Street, Suite 110, at 10 A.M. and meeting with representatives from gaming animation, feature films, independent films etc.

Sandwich lunch at 11:30 A.M.

Disney tour at 12:30 P.M.

2:00 P.M. Study visit at San Francisco Planning Department at 1650 Mission Street, 4th floor reception desk, contact Ozzie Taeb.

Meeting about long term planning on growth and development with Planning commissioner Bill Lee, City-wide senior planner, David Alumbaugh,

Community Development/citywide Division Planning staff Kearstin Dischinger (optional).
2:00 P.M: - Midnight.
Study visit in "The Real World" learning about sub culture, incl a dinner (optional)
Evening free.
Departure from San Francisco 1:57 P.M. and arrival at Landvetter 2.55 P.M.
October 4

SATURDAY

October 3rd

25th -29th September in Los Angeles

Comfort Inn City Center (CA625)

1710 West 7th Street , Los Angeles, CA, US, 90017, Phone: 213-616-3000

29th September – 3rd October in San Francisco

Renoir Hotel, San Francisco

45 McAllister Street, San Francisco, California 94102

Telephone: 415-626-5200

Cellphone

Mrs. Gun Nordström +46-709 58 44 15

Mr. Lars Nordström +46 -709 20 68 39

Mr. Rolf Malm +46-708-27 51 85

Mrs. Ann-Charlott Eklund +46-73 80 10 142

Mrs. Jenny Jernberg +46-702 12 50 72

Reväst

Styrelsen för regional forskning i Västsverige